

Biblioteca Centrală
Regională
Hemitehnică

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Semnele de întrebare ale Cosmosului

Lumea galaxiilor

de Prof. univ. Călin Popovici

Orientarea pe alte planete

de Matei Alecsescu

Intâlniri pe drumurile eterului

de Acad. V. Kuprevici

(pag. 6-7)

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ÎN ACEST NUMĂR:

1 iunie, ziua mea...

Trei luni printre morse

de V. M. Belkovic și A. V. Iablokov

(pag. 4)

Itinerarii, Itinerarii ...

de Gh. Mateescu

(pag. 5)

Monte Carlo - un tripou și un simbol

de M. Sturua

(pag. 12)

ANUL XIX

22

(950)

31 mai 1963

12 PAGINI, 1 LEU

memento

fergana astăzi

Valea Fergana din Asia centrală e celebră în Uniunea Sovietică — și chiar peste hotarele ei — pentru importanțele culturale de bumbac care aprovizionează în bună măsură industria textilă a țării. Dar iată că vestita fertilitate a văii a început să nu-i mai mulțumească pe lucrătorii din agricultura Uzbekistanului.

În curind, scrie ziarul „Pravda Vostoka” din Taškent, pe cursul fluviului Kara-Daria, în preajma localității Kampir-Ravat, va fi amenajat un mare lac artificial ale cărui ape, destinate irigațiilor, vor sporii și mai mult belșugul văii. E vorba de o nouă și impunătoare lucrare hidrotehnică care, realizată între 1963-1967 va ocupa o suprafață de aproape 60 km².

Uriașa pinză de apă va fi absolut suficientă nu numai pentru irigarea neîntreruptă a celor 207.000 de hectare de pe acum puse în valoare, ci și pentru transformarea în pământ roditor a încă 35.000 de hectare situate în regiuni mai secetoase din ținuturile Andijan, Fergana sau Kirghizia.

La barajul fergan, cea mai mare lucrare de acest fel din Asia Centrală (barajul va avea o înălțime de peste 109 metri și o lungime de aproape 1 kilometru) au fost solicitați să lucreze aproximativ 4.000 de muncitori calificați, ingineri și tehnicieni care vor minui tehnica cea mai modernă: excavatoare, buldozere, macarale, benzi rulante, camioane și alte mașini de tipul cel mai recent.

Această adevărată operă hidrotehnică, scrie „Pravda Vostoka”, va fi o nouă manifestare a prieteniei și colaborării dintre popoarele Asiei Centrale dornice să-și aducă contribuția la realizarea cu un ceas mai devreme a bazei tehnice și materiale a comunismului. Prin eforturile lor comune, susamintita regiune va crește în importanță, devenind una din cele mai mari producătoare de bumbac, fructe, viermi de mătase, carne și lapte din Uniunea Sovietică.

După strălucita victorie asupra lui Botvinnik, Tigra Petrosian, noul campion mondial de șah, se odihnește.

a. b.

remedii vechi

Cîteva încăperi tixite cu cărți și un colectiv de 19 oameni, așa se prezintă secția de medicină orientală — creată acum cîțiva ani pe lângă Institutul de medicină experimentală din Taškent. În acești cîțiva ani micul colectiv a reușit să atragă asupra-i atenția multor oameni de știință prin cîteva descoperiri pe cit de utile pe atît de originale. De altfel, nu e lipsit de originalitate nici scopul urmărit de secția de medicină orientală: acela de a cerceta străvechile izvoare orientale și a găsi în ele remedii pentru tratarea bolilor față de care medicina modernă e încă neputincioasă. Studiind un mare număr de manuscrise vechi, aflate în bibliotecile din Taškent, Buhara, Leningrad precum și de peste hotare și întocmind mii de fișe, colectivul de medici orientaliști a selecționat 124 de medicamente, pe care a și început să le experimenteze, obținînd rezultate surprinzătoare. Unul din aceste medicamente, de pildă, urmează să fie folosit la tratamentul cariilor dentare. Preparat și experimentat de medicul H. R. Rasulev, medicamentul a vădit calități bactericide excepționale, distrugînd chiar și cele mai rezistente microorganisme. Un alt medicament, preparat de asemenea după rețete cuprinse în lucrări de medicină veche, vindecă în numai 9—10 zile ulcerările provocate de o boală chinuitoare răspîndită în țările cu climă caldă și care face ca trupul bolnavului să se acopere de răni ce supurează. Nici un remediu dat de medicina modernă nu poate distruge germeii bolii, așa încît pînă în ultimul timp medicii erau nevoiți să cauterizeze ulcerările.

Doctorul Rasulev nu s-a mulțumit, însă, cu cercetarea izvoarelor scrise. El a colindat întreg Uzbekistanul, poposind în sate pierdute în munți, legînd prietenii cu bătrîni, scoto-cind coclauri puțin umbrate, pînă cînd, într-un virf de stîncă greu accesibil, a găsit ceea ce căuta. Adunînd, picătură cu picătură, lichidul ce se prelinge printre pietre, Rasulev ardea de nerăbdare să-i încerce puterea miraculoasă. Căci lichidul gros, cu un miros plăcut de rășină, nu era altceva decît vestitul „mumio”, de care pomenește scrierile orientale și medicina populară uzbekă. Arătîndu-și descoperirea geologilor și chimiștilor, aceștia au stabilit că lichidul are o compoziție complexă — circa 20 de microelemente — declarînd, totodată, că e o substanță absolut necunoscută. Într-adevăr, sînt poate sute de ani de cînd oamenii au uitat de miraculoasa substanță. Experimentarea ei a fost făcută

pe mai multe animale suferind de fracturi ale oaselor. Rezultatul a fost că oasele s-au sudat în numai șase zile. Nici un procedeu cunoscut de medicina actuală nu realizează vindecări atît de rapide. În vara acestui an Academia de Științe va organiza o expediție în munții escaladați de Rasulev pentru a aduna prețiosul lichid.

z. d.

în jurul lumii

Arta sovietică cunoaște o răspîndire și o prețuire fără precedent. Din telegrame de agenții și scurte știri provenind din cele mai diverse țări și continente am alcătuit o — probabil incompletă și desigur extrem de schimbătoare — hartă artistică în care am însemnat concerte, turnee, festivaluri, reprezentanții ce mărturisesc laolaltă excepționalul interes pe care îl trezește arta sovietică pe tot globul.

Și iată acum însemnările nude, așa cum le-am preluat din sursele citate. Comentariile n-ar mai putea adăuga realmente nimic.

David Oistrach a concertat la Bruxelles în cea mai mare sală din oraș. Violonistul sovietic se alla în capitala Belgiei ca membru în juriul Concursului internațional de vioară patronat de regina Elisabeta.

După trei săptămîni de spectacole pe scena teatrului „Orfeu”, care au însemnat tot atîtea triumfuri, trupa de balet de la Bolșoi Teatr a trebuit să-și prelungească — pentru a treia oară — șederea la Atena. Etapa următoare — Salonic.

Sala „Luna-Park” din Buenos-Aires are peste 8.000 de locuri. Dar nici „Luna-Park” nu-i poate cuprinde pe toți cei doritori să asiste la spectacolele Ansamblului Moiseev. Presa argentiniană este unanimă în a afirmă că Buenos-Aires n-a mai cunoscut nicicînd un asemenea succes.

În timp ce balerini din Moscova erau aplaudați la extremitatea sudică a Europei, în nordul continentului — la Stockholm — își începea turneul ansamblul de balet al Teatrului „S. M. Kirov” din Leningrad.

După cinci reprezentații care au jăcut sălji arhipline, balerini leningrădeni au plecat la Helsinki.

Și din nou alt continent. Prezentarea filmului „Pavel Korceaghin” la Tokio a fost socotită un eveniment memorabil de critică japoneză. Înainte de începutul primei reprezentații, cunoscutul sculptor japonez

Kenzi Suzuki a înminat ambasadorului sovietic în capitala Japoniei un bust al lui Nikolai Ostrovski cu rugămintea de a-l transmite muzeului memorial din Soci.

Și iar Europa. În Islanda a avut loc primul Festival al filmului sovietic. La Reykjavik și în alte localități au fost prezentate 12 filme sovietice, printre care sennalăm: „Zboară cocorii”, „Povestea anilor inflăcărați”, „Serioja”, „Evghehi Oneghin”, „Balada husarilor” și altele.

În Berlinul occidental rulează „Cersenin”.

Și din nou Asia — căci la Calcutta filmul pentru ecran panoramic „Povestea anilor inflăcărați” face cozi nesfîșite.

Și înșuirea ar putea continua. Ars longa...

m. d.

cîmîtirul giganților

În urmă cu mulți, foarte mulți ani, — spune o veche legendă iakută — pe vremea cînd încă nu dispăruse semînția viețuitoarelor gigantice, peninsula Kolima era populată de niște animale uriașe ce trăiau în apă. Erau atît de mari și de grele, încît pe unde călcau se formau gropi pline cu apă jar unde se culcau — răsăreau lacuri. Într-o primăvară, topindu-se ghețurile și revărsîndu-se apele Kolimei, giganticele animale au pornit în cete mari, în căutarea hranei pînă cînd, flămînde și istovite, n-au mai avut puterea să inoate și s-au dus la fund. Spre deosebire de multe alte legende, aceasta are o bază reală. Într-adevăr, osemintele giganticele animale mai zac și astăzi pe fundul riului iar colții lor uriași străpung, pe alocuri, malurile povîrnițe.

Pămîntul înghețat al peninsulei Kolima păstrează însă și multe alte mărturii ale trecutului, inflăcărînd imaginația unora și trezînd interesul științific al altora. Atrage atenția, în mod deosebit, numărul mare de oase, schelete întregi sau chiar corpuri înghețate de mamuți și alte animale concentrate mai cu seamă în regiunea riului Zireanka. Colții de mamut răsărînd din pămînt sînt aici un lucru atît de obișnuit încît localnicii nici nu se osteneșc să-i dezgropae. Cum explică oamenii de știință aglomerarea în această regiune a unui număr atît de mare de mamuți, rinoceri, bizoni și alte animale și ce anume le-a provocat moartea? Oamenii de știință au ajuns la concluzia că acum cîteva milenii, la începutul perioadei de glaciațiune, în

zona nordică, premunțoasă, a masivului Arga-Taș au avut loc calamități naturale — secetă, inundații sau înmlăștinări — care au împiedicat înaintarea animalelor spre pășunile sudice. Poalele munților Morsk — de unde își trage izvorul Zireanka — au fost ultimul lor refugiu. Aici, hărțuiți de geruri și foamete, au pierit ultimii reprezentanți ai giganticelelor viețuitoare. Apele munților le-au purtat trupurile spre văi, îngropîndu-le în mil și nisip. Și abia în zilele noastre oamenii le scoț la lumină rămășițele — prețioase mărturii despre trecutul vieții pe pămînt.

d. c.

o nouă centrală atomică

Pe malurile Donului, în apropierea marelui centru industrial Voronej, se execută ultimele lucrări ale unei noi centrale atomoelectrice. Centrala de la Novo-Voronej urmează să intre în funcțiune chiar în cursul acestui an.

„Combustibilul” care va fi folosit aici este uraniul inoxidat. Împreună cu reactorul, combustibilul va costă în total 44 de tone. Această cantitate este suficientă pentru a asigura funcționarea centralei timp de 18 luni, fără nici o întrerupere.

Înlocuirea combustibilului din reactor se va face prin intermediul unui robinet special. Stratul de apă care acoperă robinetul va avea o grosime de 5 metri. Apa folosită atît ca moderator, cît și ca agent termic, se va încălzi, ajungînd în reactor pînă la 275 de grade, sub o presiune de 100 de atmosfere. După aceea, ea va pătrunde în generatoarele de abur, unde va ceda turbinelor abur saturat la presiunea de 29 de atmosfere.

Primul grup electrotren al centralei atomice de la Novo-Voronej are o putere proiectată de 270 000 kW. Reactorul va avea o putere de 700 000 kW. El este alcătuit dintr-un cilindru de oțel cu înălțimea de 12 metri și cu diametrul de 3,8 metri. Zona activă a reactorului este formată din 341 de casete, conținînd fiecare cite 91 de elemente generatoare de căldură.

Conducerea tuturor agregatelor centralei se efectuează de la distanță, de la tabloul principal de comandă.

O atenție deosebită a fost acordată controlului dozimetrie în încăperile centralei, pentru a evita orice risc de iradiere a personalului.

v. r.

o loterie originală

În cursul anului trecut un grup de artiști plastici sovietici a trimis „Izvestiei” o scrisoare în care propunea organizarea unei loterii ieșite din comun: anume a unei loterii cu opere de artă. „În țara noastră — au scris atunci P. Krilov, M. Kuprianov, N. Sokolov (care alcătuesc faimosul trio Kukrinski), B. Ioganson, N. Jukov, M. Anikușkin și A. Kibalnikov — activăm un mare detașament de plasticieni: pictori, graficieni, sculptori, artiști decoratori. Lucrările lor împodobesc muzee, galerii de pictură, expoziții, case de cultură și cluburi. Ele se bucură de o necontestată popularitate în sinul poporului”. În continuare, artiștii amintiți mai sus sugerau ideea organizării loteriei artistice pentru ca un număr cît mai mare de oameni sovietici să poată ajunge, în schimb unei sume infime, posesori ai unor autentice opere de artă.

Propunerea grupului de plasticieni a stîrnit un viu ecou aprobator atît în lumea oamenilor de artă cît și printre muncitori, colhoznicii și intelectuali de cele mai diverse specialități.

Ministerul Culturii al U.R.S.S. și Uniunea artiștilor plastici din U.R.S.S. au salutat, la rîndul lor, ideea. Și iată că acum aflăm din „Izvestia” că au fost constituite juriile care au început să selecționeze opere de artă menite a fi acordate câștigătorilor.

Din același izvor aflăm că se vor distribui patru milioane de bilete de loterie a cite 50 de copeici. Vor fi trase la sorți 20 000 de opere de artă originale de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă, create de artiști din toate republicile unionale.

Vînzarea biletelor loteriei artistice unionale — cum se va numi această acțiune de masă pentru cultivarea și educarea bunului gust — va începe în cursul lunii august a.c. Biletele vor putea fi achiziționate prin magazinele Fondului plastic, casele de bilete ale cinematografulor și teatrelor, chioșcurile de difuzare a presei, muzee etc.

Tragerea la sorți va avea loc către sfîrșitul anului.

m. u.

Ingrășămintele bacteriene

Pentru oricine este evident că sporirea recoltelor agricole nu e posibilă fără mărirea fertilității solului. Fertilitatea solului depinde, însă, de multe condiții. Una dintre aceste condiții o constituie activitatea microorganismelor care se găsesc în el și care, printre altele, fac să crească cantitatea de substanțe hrănitoare necesare plantelor.

Microorganismele din sol și îndeosebi bacteriile, cum sînt actinomicetele și ciupercile microscopice, joacă un rol extrem de important în mărirea fertilității solului. În fiecare an, în sol și pe suprafața lui rămîn mari cantități de resturi vegetale, plante întregi, rădăcini moarte, frunze căzute și unele rămășițe de recoltă. Dacă aceste rămășițe s-ar depozita an de an, pe de o parte ele ar înăbuși curînd orice vegetație, iar pe de altă ar secătui pămîntul, lipsindu-l de posibilitatea de a produce o vegetație nouă. Aceasta nu se întîmplă, însă, deoarece materia organică a rămășițelor vegetale este descompusă în mod continuu de către microorganisme.

S-a constatat că în timpul procesului de descompunere microorganismele dau naștere în sol la compuși noi, de o mare importanță pentru fertilitatea acestuia. Cu alte cuvinte, ele participă direct la procesul de hrănire a multor plante și aproape a tuturor animalelor ce viețuiesc în sol. Dar aceste microorganisme sînt și un prețios aliat al omului în lupta pe care el o poartă împotriva bacteriilor producătoare de boli la plante.

Lămurind caracterul proceselor din sol, microbiologii sovietici au elaborat o serie de procedee și măsuri agrotehnice datorită cărora au reușit să obțină însemnate sporuri de recolte. Aceste metode, bazate pe relațiile complexe dintre microorganisme, plante și componentele minerale și organice ale solului, se extind cu fiecare an pe ogoarele Uniunii Sovietice.

Se știe că solurile de cultură mult folosite își epuizează curînd substanțele minerale necesare dezvoltării plantelor și deci, fertilitatea lor scade. Printre substanțele minerale epuizabile prin continua lor absorbție de către plantele de cultură se numără azotul, fosforul și potasiul. Acesta este și motivul pentru care lucrătorii din agricultură sînt nevoiți, în vederea menținerii și măririi fertilității solului, să folosească anumite substanțe chimice, așa numitele îngășăminte minerale. Procedeele acestea e însă destul de costisitor.

Studiile de analiză a compoziției solurilor au dovedit că azotul, fosforul și potasiul, aceste elemente atât de necesare plantelor există oricum în cantități suficiente în sol dar într-o stare inaccesibilă plantelor. Azotul există, de pildă, în combinații organice, dar în cantități și mai mari sub formă moleculară, în atmosfera solului. Azotul molecular nu este însă accesibil plantelor.

În lumea microorganismelor există unele bacterii care au însușirea de a fixa azotul molecular transformîndu-l în azot asimilabil și înlesnind astfel fertilitatea solului. Dintre acestea fac parte azotobacteriile, care trăiesc liber în sol și așa numitele bacterii de nodozități — care trăiesc în simbioză cu rădăcinile plantelor leguminoase.

Să vedem, acum, care e mecanismul acestei transformări. În urma activității lor, azotobacteriile lasă anual în sol, de pildă pe o suprafață de 1 ha, între 20—50 kg azot asimilabil. Rhizobium leguminosarum, bacteria care trăiește în simbioză cu leguminoasele, îmbogățește solul în azot într-o măsură și mai mare: prin rădăcinile ei ea lasă anual în sol între 80—120 kg azot asimilabil.

Preocupîndu-se îndeaproape de activitatea acestor bacterii, microbiologii sovietici au elaborat o serie de metode de preparare a unor îngășăminte bacteriene ca azotobacterinul și nitraginul care, administrate în sol o dată cu semăntul sau plantatul, contribuie mult la creșterea recoltei de plante neguminoase și leguminoase. În aceste preparate, bacteriile se află într-o stare inactivă. Introduse însă în sol, ele găsesc condiții prielnice și trec la viața activă, înmulțindu-se și fixînd azotul molecular.

Prin aplicarea acestei metode, lucrătorii din agricultura sovietică au obținut însemnate sporuri de recoltă: de 1.500—3.000 kg/ha la cartofi, de 3.000 kg/ha la legume etc.

Azotobacterinul, aplicat într-un sol îngășat cu gunoi de grajd, dă sporuri de producție și mai mari. Astfel, într-un colhoz din regiunea Lvov s-a obținut o recoltă de porumb de

7.310 kg/ha, cu 1.840 kg mai mare decît recolta obținută pe un sol îngășat numai cu gunoi de grajd. Iar prin aplicarea nitraginului la culturile de trifoi s-au obținut sporuri de recoltă de 900-2.200 kg/ha și la lucernă irigată de 2.480 kg/ha.

În același timp microbiologii sovietici au descoperit și posibilitatea creșterii în sol a conținutului de fosfor și potasiu asimilabil. Cercetări sistematice efectuate în ultimii ani au arătat că în sol trăiesc bacterii care posedă însușirea de a elibera fosforul aflat în combinații organice. Introduse în sol, preparatele din aceste bacterii, cunoscute sub numele de fosfobacterin, s-au dovedit extrem de eficiente, sporurile medii obținute la diferite culturi fiind destul de mari: la grîul de toamnă — 140-400 kg/ha, la cartofi — 1.790-2.100

zite foarte periculoase, care aduc mari pagube agriculturii. Este vorba de „Rîia neagră“ a cartofilor, cauzată de ciuperca parazită *Sinchtium endobioticum* și de diplodioza porumbului, produsă de *Diplodia zeae*.

„Rîia neagră“ se transmite prin sol la plantarea tuberculilor de cartof. În condiții favorabile de umiditate și temperatură, din sporangii acestei ciuperci, pînă atunci în stare de repaus, încep să iasă în masă zoosporii care, ajungînd pe mugurii și colții tuberculilor pătrund în ei, se înmulțesc și formează tumori. Pentru combaterea acestei ciuperci, la plantare sînt introduse în cuiburi culturi de actinomicete pigmentate, care conțin antibiotice sau extracte din actinomicete pigmentate. Antibioticele secretate de actinomicete micșorează numărul de zoosporii într-o măsură uneori foarte mare, reducînd astfel procentul de infestare. Ele pătrund chiar și în colții tuberculilor, unde formează o barieră de netrecut pentru zoosporii „Rîiei negre“.

În același timp, microbiologii sovietici au reușit să descopere antagoniști și pentru diplodioza porumbului. Acești antagoniști sînt de asemeni antibiotice extrase din actinomicete și, introduse în sol la însămînțarea porumbului, omoară sporii ciupercii și chiar ciupercile.

Urmînd aceeași cale, adică folosirea de microorganisme antagoniste, microbiologii sovietici au mai descoperit bacterii ca-

Plivitul chimic al porumbului (Colhozul „Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. din regiunea Gomei)

kg/ha, la tomate — 2.800-3.000 kg/ha, la castraveți de 1.470-4.330 kg/ha etc. La cartofi, unele colhozuri au obținut chiar sporuri de recoltă de 5.000 kg/ha!

În 1941, microbiologul sovietic V. G. Alexandrov a descoperit anumite bacterii care desfac silicații în compuși mai simpli, punînd în libertate mari cantități de potasiu asimilabil de către plante. Aceste bacterii numite silicobacterii, sînt de asemeni folosite ca îngășăminte înlesnind nu numai obținerea unor mari sporuri de recoltă, ci și îmbunătățirea, grăbirea acesteia, mărirea rezistenței la diferite boli criptogamice. Prin folosirea silicobacterinului, tomatele, de pildă, și-au grăbit coacerea cu 10 zile.

Tot microbiologii sovietici sînt aceia care au reușit să elaboreze metoda biologică de combatere a unor ciuperci para-

pabile să distrugă ciuperci parazite ca *Fusarium* și *Verticillium* ce produc mari pagube culturilor de cereale, de bumbac și alte plante de cultură.

Desigur, în cele de mai sus am înfățișat numai cîteva din realizările microbiologiei sovietice în agricultură. Dar chiar și numai aceste cîteva realizări pun în evidență faptul că microbiologia sovietică, care se dezvoltă pe linia învățurii material-dialectice, constituie un sprijin de preț în lupta lucrătorilor din agricultură pentru crearea în U.R.S.S. a unui belșug mereu sporit de produse alimentare și materii prime industriale.

Prof. dr. H. Chirilei
Institutul agronomic „N. Bălcescu“

puncte de reper

La sfîrșitul septenaliului, respectiv în 1965, în Uniunea Sovietică se vor produce în fiecare minut 173 tone de oțel, circa un milion de kilowați-oră de energie electrică și se vor extrage 456 de tone de țîței. În 1960 în aceeași unitate de timp se produceau 124 de tone de oțel, circa 556.000 de kilowați-oră de energie electrică și se extrăgeau 281 de tone de țîței.

În ținutul Krasnoiarsk au fost descoperite mari anomalii magnetice. Primele sonde de explorare au găsit minerul pînă la adîncimi de 200—370 de metri. Calcule preliminare au arătat că rezervele zăcămintelor din ținutul Krasnoiarsk se ridică la 500 milioane de tone.

În ultimii cinci ani la Uzina de grupuri hidraulice din Moscova, specializată în producția de pompe și distribuitoare hidraulice, producția de bază a sporit față de 1957 de 2,5 ori, iar producția pe cap de locuitor a crescut cu 66 la sută.

Pe ținuturile plantății de ceai din Gruzia a început recoltarea. Anul acesta

recoltarea se va face mecanizat, cu ajutorul mașinii „Sakartvelo“. Mașina culege zilnic 1500 de kilograme de frunze. Aceeași cantitate ar trebui recoltată manual de 50 de oameni.

Fabrica de blocuri de zidărie nr. 21 din Moscova a livrat zilele trecute piese pentru construcția celei de-a 1000-a case realizate de această întreprindere. Dacă toate casele construite cu piese produse de fabrica moscovită s-ar afla în același loc, ele ar alcătui un oraș cu o populație de 300.000 de oameni.

Cele mai rapide nave de pasageri din lume construite în serie sînt navele sovietice „Strela“ cu 90 de locuri, „Kometa“ cu 120 de locuri și „Vihr“ cu 260 de locuri. Ele dezvoltă viteze de pînă la 80 kilometri pe oră.

Dacă la cultivarea porumbului este folosit un complex de mașini agricole consumul de muncă scade de circa șapte ori. De asemenea, în Ucraina, unde s-a înfăptuit mecanizarea complexă a fermelor zootehnice,

consumul de muncă la realizarea unui chintal de carne de vită a scăzut de 12 ori, iar la un chintal de lapte de șapte ori.

În Uzbekistan a început construirea unei autostrăzi care va lega orașul Tașkent de Stepa Flămîndă. Pînă în 1970, în această republică din Asia centrală se vor construi 14.000 de noi șosele.

Trei milioane de hectare de pășuni secetoase din partea de nord-vest a deșertului Kizil-Kum au fost asigurate cu apă. În acest scop au fost săpate peste 300 de puțuri arteziene și construite 800 de finții betonate. În momentul de față se lucrează la alimentarea cu apă a încă unui milion de hectare de pășuni secetoase.

Capronul se afirmă tot mai mult ca un excelent înlocuitor al metalului. Uzina metalurgică din Dnepropetrovsk, de pildă, utilizează 328 de piese din capron de cele mai diferite dimensiuni. Extrem de rezistente, piesele din capron rezistă circa 4

luni acolo unde piesele din bronz se uzează după trei săptămîni.

Oțelarii din Magnitogorsk se bucură, pe bună dreptate, de fama de a fi cei mai buni specialiști din lume: nivelul productivității muncii atins de oțelarii din Magnitogorsk n-a fost egalat în nici o altă țară. Ei au obținut recent o nouă și importantă victorie, îndeplinindu-și înainte de termen angajamentele pentru cel de-al cincilea an al septenaliului și dînd țării zeci de mii de tone de metal peste plan.

La recenta sesiune a Sovietului de deputați ai celor ce muncesc din regiunea Moscova s-a relevat că în primii patru ani ai septenaliului în împrejurimile Moscovei au fost construite 4315.000 metri pătrați de suprafață locativă, au fost deschise circa 400 de creșe și grădinițe de copii și peste 40 de spitale și policlinici. În aceeași perioadă numărul magazinelor și al întreprinderilor de alimentație publică a crescut cu 1360 de unități.

Ingrășămintele bacteriene

Pentru oricine este evident că sporirea recoltelor agricole nu e posibilă fără mărirea fertilității solului. Fertilitatea solului depinde, însă, de multe condiții. Una dintre aceste condiții o constituie activitatea microorganismelor care se găsesc în el și care, printre altele, fac să crească cantitatea de substanțe hrănitoare necesare plantelor.

Organismele din sol și îndeosebi bacteriile, cum sînt ciupercile microscopice, joacă un rol extrem de important în mărirea fertilității solului. În fiecare an, în suprafața lui rămîn mari cantități de resturi vegetale, otrăvite, rădăcini moarte, frunze căzute ca și unele rășe recoltă. Dacă aceste rămășițe s-ar depozita an de an pe o parte ele ar înăbuși curînd orice vegetație, iar pe altă parte ar secătui pămîntul, lipsindu-l de posibilitatea de a avea o vegetație nouă. Aceasta nu se întîmplă, însă, deoarece materia organică a rămășițelor vegetale este descompusă continuu de către microorganismele.

Constatăm că în timpul procesului de descompunere mișcările dau naștere în sol la compuși noi, de o mare valoare pentru fertilitatea acestuia. Cu alte cuvinte participă direct la procesul de hrănire a plantelor și aproape a tuturor animalelor ce viețuiesc în sol. Dar aceste microorganismele sînt și un aliat al omului în lupta pe care el o poartă împotriva bacteriilor producătoare de boli la plante. Prin caracterul proceselor din sol, microbiologii au elaborat o serie de procedee și metode agricole datorită cărora au reușit să obțină rezultate sporite de recolte. Aceste metode, bazate pe relațiile complexe dintre microorganismele, plante și animale minerale și organice ale solului, se aplică cu fiecare an pe ogoarele Uniunii Sovietice. Este evident că solurile de cultură mult folosite își epuizează și substanțele minerale necesare dezvoltării și deci, fertilitatea lor scade. Printre metodele minerale epuizabile prin consumul lor de către plantele de cultură se numără azotul și potasiul. Acesta este și motivul pentru care în agricultură sînt nevoiți, în vederea mării și mării fertilității solului, să folosească substanțe chimice, așa numite înțepente minerale. Procedul acesta e însă destul de costisitor.

În vederea analizei a compoziției solurilor au dezvoltat azotul, fosforul și potasiul, aceste elemente necesare plantelor există oricum în cantități mici în sol dar într-o stare inaccesibilă plantelor există, de pildă, în combinații organice, cantități și mai mari sub formă moleculară, în sfera solului. Azotul molecular nu este însă accesibil plantelor.

Unele microorganismele există unele bacterii care însușirea de a fixa azotul molecular transformă în azot asimilabil și înlesnind astfel fertilitatea solului. Dintre acestea fac parte azotobacteriile care trăiesc liber în sol și așa numitele bacterii simbiotice — care trăiesc în simbioză cu rădăcinile plantelor leguminoase.

Acum, acum care e mecanismul acestei transformări. În urma activității lor, azotobacteriile lasă în sol, de pildă pe o suprafață de 1 ha, între 100-150 kg azot asimilabil. Rhizobium leguminosarum, care trăiește în simbioză cu leguminoasele, fixează în sol în azot într-o măsură și mai mare: rădăcinile ei ca lasă anual în sol între 80—120 kg azot asimilabil.

Aplicîndu-se îndeaproape de activitatea acestor bacterii, microbiologii sovietici au elaborat o serie de metode pentru a produce mari pagube culturilor de cereale, de bumbac și alte plante de cultură.

7.310 kg/ha, cu 1.840 kg mai mare decît recolta obținută pe un sol îngreșat numai cu gunoi de grajd. Iar prin aplicarea nitraginului la culturile de trifoi s-au obținut sporuri de recoltă de 900-2.200 kg/ha și la lucernă irigată de 2.480 kg/ha.

În același timp microbiologii sovietici au descoperit și posibilitatea creșterii în sol a conținutului de fosfor și potasiu asimilabil. Cercetări sistematice efectuate în ultimii ani au arătat că în sol trăiesc bacterii care posedă însușirea de a elibera fosforul aflat în combinații organice. Introduse în sol, preparatele din aceste bacterii, cunoscute sub numele de fosfobacterin, s-au dovedit extrem de eficiente, sporurile medii obținute la diferite culturi fiind destul de mari: la grîul de toamnă — 140-400 kg/ha, la cartofi — 1.790-2.100

zite foarte periculoase, care aduc mari pagube agriculturii. Este vorba de „Rîia neagră” a cartofilor, cauzată de ciuperca parazită *Sinchiitrium endobioticum* și de diplodioza porumbului, produsă de *Diplodia zeae*.

„Rîia neagră” se transmite prin sol la plantarea tuberculilor de cartof. În condiții favorabile de umiditate și temperatură, din sporangii acestei ciuperce, pînă atunci în stare de repaus, încep să iasă în masă zoosporii care, ajungînd pe mugurii și colții tuberculilor pătrund în ei, se înmulțesc și formează tumori. Pentru combaterea acestei ciuperce, la plantare sînt introduse în cuiburi culturi de actinomicete pigmentate, care conțin antibiotice sau extracte din actinomicete pigmentate. Antibioticele secretate de actinomicete micșorează numărul de zoosporii într-o măsură uneori foarte mare, reducînd astfel procentul de infestare. Ele pătrund chiar și în colții tuberculilor, unde formează o barieră de netrecut pentru zoosporii „Rîiei negre”.

În același timp, microbiologii sovietici au reușit să descopere antagoniști și pentru diplodioza porumbului. Acești antagoniști sînt de asemeni antibiotice extrase din actinomicete și, introduse în sol la însămînțarea porumbului, omoară sporii ciupercei și chiar ciupercile.

Urmînd aceeași cale, adică folosirea de microorganismele antagoniste, microbiologii sovietici au mai descoperit bacterii ca-

Pivitul chimic al porumbului (Colhozul „Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. din regiunea Gomet)

kg/ha, la tomate — 2.800-3.000 kg/ha, la castraveți de 1.470-4.330 kg/ha etc. La cartofi, unele colhozuri au obținut chiar sporuri de recoltă de 5.000 kg/ha!

În 1941, microbiologul sovietic V. G. Alexandrov a descoperit anumite bacterii care desfac silicații în compuși mai simpli, punînd în libertate mari cantități de potasiu asimilabil de către plante. Aceste bacterii numite silicobacterii, sînt de asemeni folosite ca îngreșăminte înlesnind nu numai obținerea unor mari sporuri de recoltă, ci și îmbunătățirea, grăbirea acestora, mărirea rezistenței la diferite boli criptogamice. Prin folosirea silicobacterinului, tomatele, de pildă, și-au grăbit coacerea cu 10 zile.

Tot microbiologii sovietici sînt aceia care au reușit să elaboreze metoda biologică de combatere a unor ciuperce para-

pabile să distrugă ciuperce parazite ca *Fusarium* și *Verticillium* ce produc mari pagube culturilor de cereale, de bumbac și alte plante de cultură.

Desigur, în cele de mai sus am înfățișat numai cîteva din realizările microbiologiei sovietice în agricultură. Dar chiar și numai aceste cîteva realizări pun în evidență faptul că microbiologia sovietică, care se dezvoltă pe linia învățaturii material-dialectice, constituie un sprijin de preț în lupta lucrătorilor din agricultură pentru crearea în U.R.S.S. a unui belșug mereu sporit de produse alimentare și materii prime industriale.

Prof. dr. H. Chirilei
Institutul agronomic „N. Bălcescu”

puncte de reper

La sfîrșitul septenarului, respectiv în 1965, în Uniunea Sovietică se vor produce în fiecare minut 173 tone de oțel, circa 1 milion de kilowați-oră de energie electrică și vor extrage 456 de tone de fier. În 1960 ocazional se produceau 124 de tone de oțel, circa 556.000 de kilowați-oră de energie electrică și se extrăgeau 281 de tone de fier.

În ținutul Krasnoiarșk au fost descoperite mari anomalii magnetice. Prisonside de explorare au găsit minereu pînă la adîncimi de 200—370 de metri. Călele de minare au arătat că rezervele zăcămintelor în ținutul Krasnoiarșk se ridică la 500 milioane de tone.

În ultimii cinci ani la Uzina de grupuri hidraulice din Moscova, special în producția de pompe și distribuitoare hidraulice, producția de bază a sporit față de 2,5 ori, iar producția pe cap de locuitor a crescut cu 66 la sută.

Pe întinsele plantații de ceai din Georgia a început recoltarea. Anul acesta

recoltarea se va face mecanizat, cu ajutorul mașinii „Sakartvelo”. Mașina culege zilnic 1.500 de kilograme de frunze. Aceeași cantitate ar trebui recoltată manual de 50 de oameni.

Fabrica de blocuri de zidărie nr. 21 din Moscova a livrat zilele trecute piese pentru construcția celei de-a 1.000-a case realizate de această întreprindere. Dacă toate casele construite cu piese produse de fabrica moscovită s-ar afla în același loc, ele ar alcătui un oraș cu o populație de 300.000 de oameni.

Cele mai rapide nave de pasageri din lume construite în serie sînt navele sovietice „Strela” cu 90 de locuri, „Kometa” cu 120 de locuri și „Vihr” cu 260 de locuri. Ele dezvoltă viteze de pînă la 80 kilometri pe oră.

Dacă la cultivarea porumbului este folosit un complex de mașini agricole consumul de muncă scade de circa șapte ori. De asemenea, în Ucraina, unde s-a înfăptuit mecanizarea complexă a fermelor zootehnice,

consumul de muncă la realizarea unui chintal de carne de vită a scăzut de 12 ori, iar la unul de chintal de lapte de șapte ori.

În Uzbekistan a început construirea unei autostrăzi care va lega orașul Tașkent de Stepa Flămîndă. Pînă în 1970, în această republică din Asia centrală se vor construi 14.000 de noi șosele.

Trei milioane de hectare de pășuni secetoase din nord-vest al deșertului Kizil-Kum au fost asigurate cu apă. În acest scop au fost săpate peste 300 de puțuri arteziene și construite 800 de fântîni betonate. În momentul de față se lucrează la alimentarea cu apă a încă unui milion de hectare de pășuni secetoase.

Capronul se afirmă tot mai mult ca un excelent înlocuitor al metalului. Uzina metalurgică din Dnepropetrovsk, de pildă, utilizează 328 de piese din capron de cele mai diferite dimensiuni. Extrem de rezistente, piesele din capron rezistă circa 4

luni acolo unde piesele din bronz se uzează după trei săptămîni.

Oțelarii din Magnitogorsk se bucură, pe bună dreptate, de fama de a fi cei mai buni specialiști din lume: nivelul productivității muncii atins de oțelarii din Magnitogorsk n-a fost egalat în nici o altă țară. Ei au obținut recent o nouă și importantă victorie, îndeplinindu-și înainte de termen angajamentele pentru cel de-al cincilea an al septenarului și dînd țării zeci de mii de tone de metă peste plan.

La recenta sesiune a Sovietului de deputați ai celor ce muncesc din regiunea Moscova s-a relevat că în primii patru ani ai septenarului în împrejurimile Moscovei au fost construite 4.315.000 metri pătrați de suprafață locativă, au fost deschise circa 400 de creșe și grădinițe de copii și peste 40 de spitale și policlinici. În aceeași perioadă numărul magazinelor și al întreprinderilor de alimentație publică a crescut cu 1.360 de unități.

Itinerarii, itinerarii...

Ca și în anii precedenți, în 1963, sute și mii de turiști români vor continua să viziteze Uniunea Sovietică. Prezența lor va putea fi remarcată și la Moscova și Leningrad, și în capitala Ucrainei și în alte mari orașe sovietice. Limba românească va putea fi, de asemenea, auzită și pe țărmul litoral sovietic al Mării Negre, la Odesa, Soci sau Ialta. Dar actualul sezon turistic aduce și o serie de noutăți, în sensul unor programe mult mai bogate și variate, noutăți ce nu pot decât să-i bucure pe iubitorii de drumeție din țara noastră. Între altele, turiștii români au anul acesta șansa să cunoască și o serie de pitorești regiuni sudice ale Uniunii Sovietice cum sunt Azerbaidjanul, Tadjikistanul și Uzbekistanul, Armenia și Gruzia.

Un deosebit interes vor trezi, în primul rând, minunatele așezări ale Asiei Centrale — Samarkandul, Alma-Ata sau Buhara, cu viul lor colorit oriental. La Tadjikistan, capitala Uzbekistanului, strălucitoarea cetate a soarelui, turiștii noștri vor putea vizita obiective turistice unice ca, de pildă, Institutul oriental al Academiei de Științe uzebece care posedă o vastă bibliotecă cuprinzând unele din cele mai vechi manuscrise din lume, precum și colecții rare de pictură și sculptură în lemn, țesături în fir de aur etc., etc.

Nu mai puțin interesantă se anunță a fi apoi călătoria la Dușanbe, capitala R.S.S. Tadjice. Alături de impresionante ansambluri arhitecturale, turiștii vor vizita mărețe monumente amintind de glorioasa istorie a poporului tadjik, grădini și parcuri cu o vegetație luxuriantă, uimitoare. Buhara, alt obiectiv turistic ce urmează a fi vizitat, se numără printre așezările din Asia centrală sovietică, cu cele mai vechi monumente de artă, fapt pentru care e considerat un adevărat oraș muzeu. Aici impresionează deosebi moscheele și medresele cu minaretele lor ce par că vor să străpungă bolta azurie a cerului, mausoleele emirilor cu arhitectura lor filigranată, construcția originală a clădirilor înecate într-o mare de verdeață. În sfârșit, într-o pitorească vale, orașul Samarkand, unul din cele mai vechi orașe din această parte a lumii, amintit încă în operele scriitorilor și istoricilor antici, îi va întâmpina pe turiști cu impresiunile lui construcții ce datează încă de pe vremea emirilor, dar și cu nu mai puțin impresionanta linie a clădirilor confortabile, moderne, clădite din oțel, beton și sticlă în vremea noastră.

Desigur, nu putem vorbi despre călătoriile din actualul sezon turistic fără să amintim de Tbilisi, capitala R.S.S. Gru-

zine. De poporul gruzin ne leagă străvechi legături de prietenie, manifestate îndeosebi pe țărmul culturii. Vizitarea orașului Tbilisi, a împrejurimilor sale, ca

teres deosebit din partea turiștilor români ce vor alege acest itinerar.

Și acum, să părăsim aceste însoțite me-
leaguri și să vorbim puțin despre un iti-

Turiști în Crimeea însorită

și a unor vestite monumente strâns le-
gate de zăcământul istoric a poporului
gruzin va suscita, sintem siguri, un in-

terer care, nu ne îndoim, se va bucura,
la rîndul lui, de o largă afluență. E vor-
ba de o antrenantă călătorie pe canalul

Volga-Don, cu vizitarea orașelor Rostov și Volgograd. Ca mijloace de locomotivă vor fi folosite trenurile și modernele motonave fluviale sovietice care, străbătînd canalul, vor oferi privirilor imagini de neuitat prin noutatea lor. Ne referim la impresionantele sisteme de ecluze, adevărate scări de apă, datorită cărora navele pot trece peste neregularități de teren de pînă la 90 de metri înălțime, la masivele și frumoasele construcții hidrotehnice care i-au uimit pe toți cei care au avut prilejul să le viziteze.

Dar să vedem care sînt perspectivele oferite și turiștilor sovietici ce vor vizita anul acesta țara noastră. De la bun început trebuie să arătăm că în Uniunea Sovietică interesul pentru frumusețile patriei noastre, pentru realizările poporului nostru crește de la an la an așa că, la rîndul lui, „O.N.T. Carpați“ a inițiat o serie de programe noi, cu itinerarii dintre cele mai cuprinzătoare și variate. Dat fiind că grupurile de turiști sovietici care ne vizitează sau ne vor vizita țara sînt organizate pe profesii, în vederea realizării unor schimburi de experiență, „O.N.T.-Carpați“, de comun acord cu „Inturist“, a prevăzut, în afara vizitării obiectivelor turistice și vizitarea unor întreprinderi, instituții sau unități agricole, în funcție de componența profesională a grupului: inventatori din industria textilă sau lucrători din industria electrotehnică, transporturi și telecomunicații, din agricultură și comerțul de stat, scriitori și artiști, membri ai Asociației de prietenie sovieto-romină.

Cele 15 itinerarii stabilite de „O.N.T.-Carpați“ includ trasee care străbat cele mai frumoase localități și cele mai pitorești regiuni din țară. Pornind din București cu autocarele turiștilor sovietici vor parcurge pitoreasca vale a Prahovei, unde vor putea admira unele din peisajele cele mai caracteristice lanțului carpatin. Sistem încredințat că farmecul priveliștilor, confortul stațiunilor balneo-climaterice de pe acest traseu, ca și punctul terminus al călătoriei, vechea cetate a Brașovului, le vor da depline satisfacții.

Alte itinerarii îi vor purta spre Sibiu și Cluj, Alba-Iulia, Tîrgu-Mureș și Iași unde vor vizita monumente istorice și arhitectonice, cartierele noi de locuințe ce au înflorit, pretutindeni, pe cuprinsul patriei noastre.

O parte din aceste itinerarii cuprind programe combinate cu odihnă la munte sau la mare. Astfel, după ce turiștii sovietici vor face circuitul României, vizitînd principalele centre cultural-economice, se vor putea bucura de un plăcut repaus pe țărmul litoral al Mării Negre, la Mamaia. Stațiunile de pe litoral vor fi vizitate și de turiștii sovietici aflați în croazieră pe navele „Amur“ și „Dunai“, care fac escală în portul fluvial Hirsova. Apoi, acești turiști vor porni cu autocarele O.N.T. spre București, pentru a face cunoștință cu capitala patriei noastre.

Vizitarea țării noastre lasă turiștilor sovietici impresii de neuitat.

„Sintem un grup de turiști din Azerbaidjanul sovietic — au scris unii dintre ei. Am stat 12 zile în România prietenă și am rămas fermecați de natura ei pitorească, am fost încantați de minunatele ei stațiuni. Nu vom putea uita perla Carpaților — Sinaia!“ Iar inginerul Ahundov din Baku, care a fost premiat pentru a doua oară la concursul „Cine știe ciștigă“, privitor la țara noastră, organizat de Asociația de prietenie sovieto-romină, fapt care i-a prilejuit o nouă vizită la noi, s-a arătat încântat de ospitalitatea poporului român.

Aprecieri elogioase despre natura țării noastre, despre arta și cultura ei, despre harnicul ei popor care desăvîrșește cu succes opera de construire a socialismului au făcut și mulți turiști din Moscova, Vilnius și din alte orașe ale Uniunii Sovietice.

Aceste aprecieri ne bucură căci în ele vedem expresia profundelor simțămînte de prietenie pe care poporul sovietic le nutrește față de poporul nostru. Aprecieri similare sînt făcute și de turiștii români care se înapoiază din Uniunea Sovietică. Lărgirea relațiilor turistice dintre țările noastre creează condiții optime pentru o cît mai bună cunoaștere reciprocă, pentru întărirea continuă a tradiționalelor legături de prietenie dintre popoarele noastre.

Gh. Mateescu

Director adjunct al Direcției turism intern, „O.N.T.-Carpați“

Un savant sovietic despre fitopatologii noștri

Succesele prietenilor români

În unele ramuri ale științei colaborarea internațională este nu numai foarte utilă, ci impusă de însăși viața. Socot că această afirmație se referă în mare măsură și la problemele legate de ocrotirea plantelor de boli și dăunători.

Putem oare ridica o stavilă traică în calea vîntului care imprăștie spori infecțioși și tot soiul de bacterii? Putem oare înălța un zid care să ne ferească de insecte dăunătoare, ce vin adesea din tinuturi îndepărtate și distrug lanuri întregi? Numai colaborarea strînsă între oamenii de știință din diferite țări, mai ales din țări vecine, poate înlătura această primejdie și feri bogățiile create de muna omului de calamitățile naturale. Iată de ce oamenii de știință sovietici acordă o deosebită atenție legăturilor profesionale și schimbului reciproc de informații în acest sector de cunoștințe.

Cu buna noastră prietenă Republica Populară Română, întretinem asemenea relații de mult. Fitopatologii, botaniștii și selecționerii sovietici și români se pot mîndri cu destule realizări în stîrpirea focarelor de boli primejdioase și de dăunători ai culturilor agricole, precum și cu schimbul de soiuri de semințe productive și rezistente la îmbolnăvire. Desele întîlniri, cercetările în comun pe țărmul celor mai importante probleme de ocrotire a plan-

telor contribuie în mod fericit la stringerea legăturilor între oamenii de știință din țările noastre.

Anul trecut, autorul acestor rânduri a fost oaspete al savanților români. Mi-au fost create cele mai bune condiții pentru a cunoaște activitatea stațiunilor experimentale de pomivicultură și de cultura plantelor de cîmp, organizarea muncii pentru protecția plantelor, a serviciilor de prognoză și semnalizare, metodele combaterii chimice a dăunătorilor culturilor agricole.

Multe lucruri văzute în România ne-au interesat în cel mai înalt grad. Socotesc că Institutul de hortivicultură din București, condus de savantul român C. Rafailă (doctorand al Academiei agricole „K. A. Timiriazev“ din Moscova) aduce o prețioasă contribuție la teoria și practica ocrotirii plantelor. Institutul a acumulat un bogat material privind lupta împotriva bolilor viței de vie și a unor pomi fructiferi. Stațiunea experimentală din Drăgășani a Institutului desfășoară o vastă activitate de studiere a cancerului radicalar al merilor și viței.

De mare folos ne-a fost și cunoașterea lucrărilor tînarului fitopatolog J. Székely de la Stațiunea experimentală din Cluj, care a elaborat metode eficiente pentru

combaterea rîiei părului. Studiind biologia bolii, el a determinat perioada cînd trebuie stropiți pomii cu substanțe chimice otrăvitoare, ceea ce a făcut să crească eficacitatea luptei împotriva acestei boli și a dus la un spor de productivitate cu 17—20 la sută. Sintem plăcut impresionați că J. Székely este un absolvent al academiei noastre și am fi bucuroși să corespondăm.

Interesante sînt și lucrările de adîncire a orizontului arabil efectuate de Stațiunea experimentală din Oradea, precum și noul soi de in oleaginos creat de Stațiunea experimentală din Dobrogea.

Lucrările teoretice și cercetările practice ale specialiștilor români vădese buna lor pregătire și interesul lor față de lucrările colegilor sovietici care elaborează metode eficiente de combatere a bolilor diverselor culturi cerealiere, tehnice și pomicole.

De ani de zile lucrăm alături de prietenii noștri români, studiind legile imunității. După cum s-a exprimat Ivan Vladimirovici Miciurin, aceasta e calea cea mai sigură de a soluționa cele mai importante și dificile probleme de fitopatologie.

Prof. M. Dunin

Șeful catedrei de fitopatologie a Academiei agricole „K. A. Timiriazev“ din Moscova

LUMEA GALAXIILOR

Astronomii se ocupă din ce în ce mai mult de astrele aflate la mari depărtări, mutind orizontul cercetărilor tot mai departe în spațiu. Cu ajutorul giganticele telescoape optice și radio se poate astăzi pătrunde în Univers pînă la galaxii atât de îndepărtate, încît lumina lor parvine pe Pămînt abia... peste 6 miliarde de ani și chiar mai mult. Lumina și radioundele au plecat așadar de la acele astre cu mult înainte ca sistemul solar să fi luat naștere (vîrsta Soarelui este de circa 5 miliarde de ani).

Cercetarea lumilor îndepărtate ne poate aduce lămuriri fundamentale asupra structurii spațiului și a timpului la scară foarte mare și asupra structurii Metagalaxiei — regiunea observabilă a Universului cuprinzînd circa un miliard de galaxii. În spectrele nebuloaselor extragalactice, de pildă, se observă că liniile spectrale sînt deplasate spre extremitatea roșie. Este așa numita „deplasare spre roșu” care, conform principiului Doppler, indică depărtarea galaxiilor de noi cu o viteză care crește proporțional cu distanța. Cea mai mare viteză de îndepărtare măsurată pînă astăzi este de 140.000 de kilometri pe secundă și corespunde vitezei de îndepărtare a unei mici galaxii aflată la limita de percepere a telescopului de 5 metri, deci la 6 miliarde de ani lumină de noi. Observațiile duc la interpretarea aproape unanimă că Metagalaxia se dilată, desi nu putem extinde acest fenomen asupra

întregii întinderi a Universului și pe toată durata timpului. Teoria relativității generalizate a lui Einstein fundamentează din punct de vedere teoretic acest fenomen, ce nu are nimic supranatural, arătînd că aglomerări extrem de mari de materie nu pot forma un sistem staționar. În același timp, observațiile obținute cu ajutorul marilor telescoape optice și radio demonstrează că teoria idealistă a „Universului staționar”, conform căreia materia s-ar naște din nimic pe măsură ce Universul s-ar extinde, este greșită.

Problema deplasării spre roșu și a verificărilor observaționale ale modelelor cosmologice nu este însă decît una din problemele ridicate de lumea galaxiilor îndepărtate. Acestea au format obiectul mai multor simpozioane internaționale, printre care unul cu titlul „Probleme ale cercetării extragalactice”. Simpozionul s-a ținut între 10—12 august 1961 în California în cadrul Uniunii astronomice internaționale, al cărui președinte este academicianul V. A. Ambarțumian. Savantul sovietic a prezentat apoi un referat cu același titlu la ședința inaugurală a celei de a 11-a adunări generale a Uniunii astronomice internaționale, la 21 august 1961 (la Berkeley, S.U.A.), și o comunicare cu titlul „Fenomene de instabilitate în sisteme de galaxii” la simpozionul care s-a ocupat cu aceste probleme. Tot V. Ambarțumian a ținut o expunere și la Academia R.P.R. cu ocazia vizitei în țara noastră, în iunie 1962. Cu o deosebită clarviziune, savantul sovietic deschide drumuri noi de cercetare în acest domeniu, legînd fapte de observație aparent disparate, dezvoltînd o concepție unitară a fenomenelor.

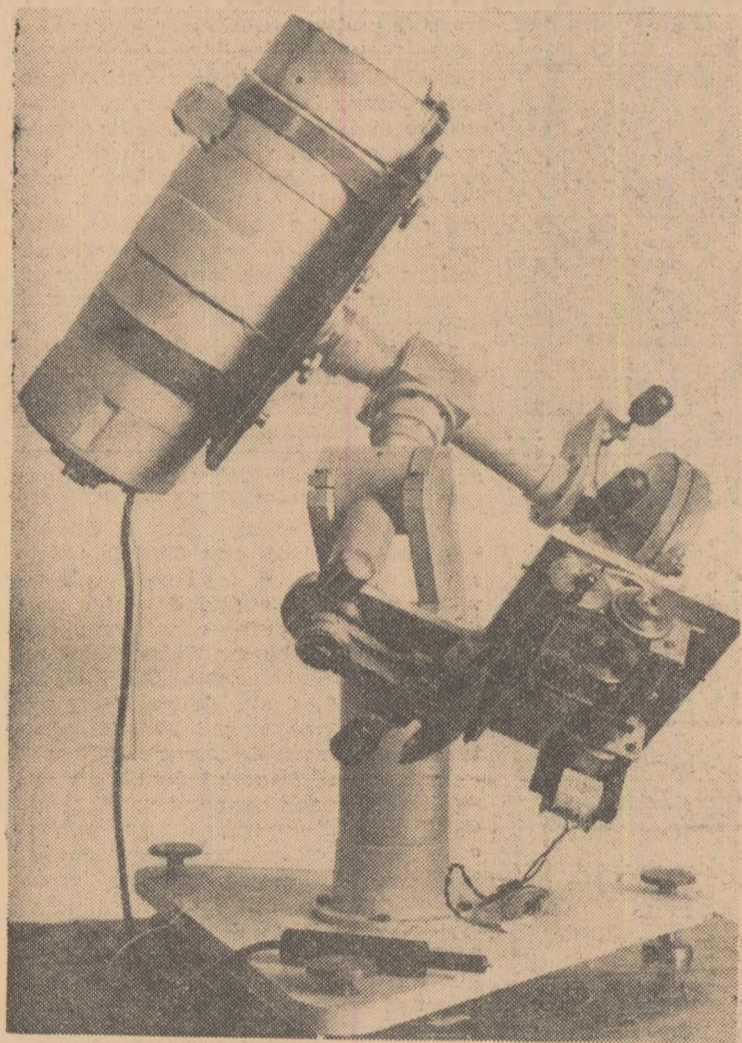
Cercetarea Metagalaxiei poate să lămurească unele probleme fundamentale ale fizicii particulelor elementare, încă neclare astăzi. Deși la prima vedere pare curios, astrofizica a putut lega, totuși, limita superioară a masei stelelor — circa 100 de mase solare — de masa protonului. Dacă masa protonului ar fi fost mai mică, această limită superioară ar fi fost mai mare. Se observă, de asemenea, o limită superioară a masei galaxiilor care nu este exclusiv să poată fi explicată, în viitor, prin proprietățile particulelor elementare. O seamă de teoreticieni leagă problema originii stelelor, a galaxiilor, de succesele viitoare ale fizicii particulelor elementare. Într-adevăr, nu trebuie să uităm că problema originii razelor cosmice, a intensei radiații uni de radiunde a unor galaxii, a originii elementelor chimice în natură sînt probleme

care îi preocupă deopotrivă pe fizicieni și pe astrofizicieni.

Cercetarea unor regiuni tot mai îndepărtate ale Universului este de natură să ne descopere aspecte calitativ noi față de cele observate în apropierea noastră. Astfel, savantul de renume mondial B. Voronțov-Veliaminov, profesor la Institutul astronomic „Sternberg” din Moscova, a alcătuit un interesant catalog de galaxii în interacțiune, apropiate în spațiu, unele deformate de această apropiere, altele legate prin punți de materie (în special nori de stele) etc. Conform concepției sale, interacțiunea dintre unele galaxii nu poate fi explicată prin existența forței gravitaționale sau a cîmpurilor magnetice, ci se datorește unor legi încă necunoscute nouă: „În Universul infinit — arată Voronțov-Veliaminov — scara sistemelor este infinită și de asemenea numărul proprietăților lor și al legilor naturale”. În acest sens, cercetarea galaxiilor îndepărtate ne-ar putea duce la descoperirea unor noi legi ale naturii, ceea ce ar avea o importanță principală extrem de mare pentru fizică. Profesorul B. Voronțov-Veliaminov a arătat că abia în ultimul timp s-a dat importanța cuvenită magnetismului în competiție cu gravitația și că această direcție de cercetare nu se poate opri aci. Înainte vreme, cînd se puneau problema structurii galaxiilor și a Metagalaxiei, era luată în considerare numai gravitația. În această ordine de idei trebuie subliniat că în legătură cu organizarea galaxiilor în roiuri și în unități mai mari, roiuri de roiuri, însăși scara la care se face simțită atracția universală este pusă în discuție de unii astronomi. Astfel, din observarea unor roiuri de roiuri de galaxii, astronomul american F. Zwicky a dedus că gravitația nu s-ar mai face simțită de la o distanță de 130 de milioane ani-lumină. Această problemă este extrem de importantă întrucît pune în discuție faptul dacă materia este uniform răspîndită în Univers, așa cum o consideră diferite modele cosmologice simplificatoare, omogene și izotrope sau, dimpotrivă, marile fluctuații în densitatea materiei cosmice sînt un fapt esențial în structura Universului.

Problemele astronomiei extragalactice sînt extrem de diverse și de controversate. Forma spirală a celor mai multe galaxii nu a putut fi încă explicată, după cum a rămas deocamdată fără răspuns și întrebarea de ce organizarea materiei în Univers se face predominant în stele și nu în alte corpuri cerești. Sau de ce stelele, la rîndul lor, sînt grupate în galaxii și nu sînt presărate uniform în Univers. Avem de a face aci cu probleme dintre cele mai generale și ele trebuie să fie legate de proprietățile fundamentale ale materiei. În felul acesta cercetarea lumii galaxiilor îndepărtate va arunca lumină nu numai asupra naturii spațiului și timpului, ci și asupra unor legi noi ale materiei, pe care trebuie să le descoperim în marele laborator — actualmente cu neputință de reprodus pe Pămînt — care este Universul.

Prof. univ. Călin Popovici

Cu ajutorul acestei instalații, astronomul P. Scoglov a descoperit că în jurul Pămîntului există un nor de hidrogen asemănător cu inelul lui Saturn

unde ra
indiferen
cientă in
ternic, e
Stabilire
hăți ale
sele lor
măr —
debarca
măști de
să se orie
lumina im

PROBLEMA

Orientarea pe alte planete

Ne pregătim pentru zborurile către alte corpuri din Univers. Gigantice rachete sînt construite în vederea debarcării omului pe Lună sau, mai tîrziu, pe Venus și Marte — vecinele noastre cosmice. Dar cum ne vom orienta acolo? Mai sînt valabile procedeele de pe Pămînt sau trebuie să găsim altele — specifice fiecărui astru în parte?

Pămîntul și constelația Dragonului

Plecînd spre Lună, cosmonauții vor dispune de hărți detaliate ale acesteia. Ele au fost elaborate de multă vreme în cadrul observațiilor astronomice. Dar ea să poată fi folosită este strict necesară stabilirea direcției punctelor cardinale.

Luna are o mișcare de rotație mult mai lentă decît cea a Pămîntului: durata ei este de circa 27 de zile și 7 ore. Astfel și în cazul Lunei putem găsi „stele polare”, asemănătoare cu cele după care ne orien-

tăm pe Pămînt. Cea nordică este o stea din constelația Dragonului iar cea sudică se află în constelația Păunul. De unde se vede că este strict necesară nu numai cunoașterea constelațiilor, ci și a metodei de determinare exactă a polilor aparenti ai sferei cerești.

Dar și Pămîntul poate juca rolul de element de orientare. Văzut de pe Lună — evident de pe fața întoarsă către Pămînt, el pare fix, avînd ușoare mișcări în jurul unei poziții medii. Or, așa cum pe Pămînt se poate determina latitudinea observînd poziția Soarelui la amiază, pe Lună acest lucru se va putea face observînd poziția Pămîntului. Atît planeta noastră cît și stelele sau celelalte astre sînt vizibile de acolo în plină zi, din cauza lipsei totale a atmosferei.

Dar busola? Nu întrebați de ea: ea nu poate fi folosită, Luna fiind lipsită de cîmpul magnetic atît de bine cunoscut pe Pămînt.

Evident, cosmonauții vor folosi și mijloace ultramoderne de orientare: radiofarurile, folosite astăzi curent în aviație,

sateliți artificiali ai Lunei etc. vor servi din plin la orientarea celor debarcați pe suprafața satelitului nostru natural.

Un cer continuu deschis

Metodele astronomice de orientare, așt de accesibile pe Lună, nu mai valoarează, însă, absolut nimic pe suprafața planetei Venus. Într-adevăr, se știe că atmosfera Luceafărului de seară sau de dimineață este mereu încărcată de nori. Un cer sanbra, cenușiu sau alb lăptos ascunde de mil'oane de ani Soarele și toate celelalte astre. Busola se pare că nu va putea fi folosită, întrucît planeta Venus nu are un cîmp magnetic.

Cosmonauții vor trebui să apeleze deci la alte metode pentru a se orienta și pentru a elabora hărți ale terenului, astăzi imposibil de executat de pe Pămînt.

Astrele oferă o posibilitate. Anume, se știe că în spațiu există o sumedenie de puncte — nebuloase amorfe, nebuloase spirale etc., care sînt și puternice surse de

și acor
Marte. A
ni se imp
la harta
de fapt
polară.
Să nu
ta după
tîm steau
— a plan
cerese no
constelația

Întâlniri pe drumurile eterului

Planetele de debare ale nosului

Viața în Cosmos... E o problemă mult dezbătută în ultimele decenii. Imaginația unora a populat planetele apropiate — Venus și Marte — cu tot felul de plante și animale, care de care mai ciudate, pentru ca alții să afirme categoric că dincolo de bariera atmosferei terestre viața nu e posibilă. Controversele au atins apogeul o dată cu lansarea primilor sateliți artificiali ai Pământului, a primelor nave cosmice și stații interplanetare automate. De data aceasta, însă, oamenii de știință au dobândit și suficient material spre a și îmbogăți argumentele ce pledează pentru posibilitatea existenței vieții în Cosmos.

Viața există pretutindeni

Mai întâi să hotărîm, în principiu, dacă e sau nu posibilă viața în spațiul extraterestru. Pînă acum există un singur vot real „pentru”, dat de mesagerii cosmici — meteoriții. În compoziția acestora au fost descoperite microorganisme și substanțe chimice complexe (compuși chimici pe bază de acizi nucleici). Originea meteoriților și modul cum ajung pe Pământ ne sînt necunoscute, dar ei conțin simptome de viață. Acest fapt, de cea mai mare importanță, ne face să afirmăm categoric că există viață și în afara Pământului!

În același timp aș dori să atrag atenția și asupra capacității unor ființe pămîntene de a suporta tem-

peraturi foarte scăzute. Mai mult, experiențe făcute în unele laboratoare din U.R.S.S. au arătat că există organisme pe care nici cea mai joasă temperatură nu le ucide. Și atunci, te întrebi fără să vrei: să fie doar o întâmplare? Sau e vorba de o adaptare — ca să spunem așa — la o existență „astropolită”, care permite organismelor să-și părăsească planeta și să emigreze pe o altă? Eu cred că e vorba de o adaptare.

Cînd vorbim, însă, despre viața în Univers trebuie să mai avem în vedere și un alt fapt. Evoluția substanței de pe planeta noastră s-a ncheiat, în anumite privințe, aproximativ acum două miliarde de ani. Am în vedere aparatul biochimic al substanței vii, procesele biochimice de bază. Cercetările oamenilor de știință au arătat că unii aminoacizi sînt extrem de rezistenți, puțin să se mențină pînă la 20—30 milioane de ani fără modificări esențiale. Mijloacele prin care moleculele își procurau acum 25 de milioane de ani energia necesară vieții lor active erau identice cu cele de azi.

Măsurătorile efectuate cu ajutorul izotopilor au permis să se stabilească că încă acum 2 miliarde de ani au existat organisme care puteau să realizeze fotosinteza și să reducă sulfatul.

Dacă admitem că Pământul există de 4—5 miliarde de ani, această perioadă de timp este absolut insuficientă pentru desăvîrșirea evoluției. acum 2 miliarde de ani, a unor importante procese biochimice. Cu atît mai mult cu cît o parte din acest timp coincide cu perioada cînd viața pe Pământ nu era posibilă din pricina temperaturii ridicate.

Se impune deci concluzia că pretutindeni în Univers există viață iar substanța vie s-a acomodat temperaturilor scăzute și chiar celor extreme. Ceea ce înseamnă, în continuare, că nu este exclus ca în spațiul cosmic să existe „călători vii”, reprezentanți „vagabonzi” ai vieții, sub formă de spori, de pildă, germeni vii care, peregrinînd prin spațiul cosmic, așteaptă prilejul prielnic spre a popula o planetă.

Iată de ce se naște întrebarea dacă nu cumva în etapa inițială a apariției vieții pe Pământ au venit din spațiul cosmic unele forme „primitive” de materie vie, care parcurseră deja drumul îndelungat al evoluției biochimice?

Și acum cîteva cuvinte despre alte forme de viață, care nu sînt bazate pe carbon, ca pe Pământ, ci pe alte elemente.

Păreră mea este că nu putem contesta posibilitatea întemeierii vieții pe alte elemente, dintre care cel mai indicat mi se pare a fi siliciul. Acesta e foarte răspîndit în natură, dar în condițiile noastre pămîntene nu poate constitui temelia pe care să se bazeze viața. În alte condiții, însă, siliciul ar putea reprezenta o asemenea temelie. Cred, totuși, că în sistemul solar nu există făpturi — să le zicem „silicioase” — fie ele raționale sau neraționale. Aceasta e o problemă ce privește alte lumi.

Marțienii — musafiri invizibili?

Apariția vieții e legată indisolubil de apă. De aici întrebarea: există apă pe alte planete?

În perioada inițială de existență a planetelor, în procesul de topire a substanței a luat naștere o mare cantitate de apă. Așadar a existat apă și pe Lună, de pildă. S-a calculat că în cursul formării planetelor, de fiecare kilometru pătrat de suprafață reveneau circa doi-trei kilometri cubi de apă. Nu știm în toate cazurile ce s-a întîmplat cu această masă de apă de pe planete. Putem presupune că Luna, de pildă, a pierdut această cantitate de apă. Dacă luăm, însă, în considerare existența

pe Lună a unui înveliș termoizolator superficial — despre care vorbesc astrofizicienii — putem bănui că satelitul natural al Pământului posedă încă și acum o rezervă de umiditate, sub formă de gheață, aflată la o oarecare adîncime. După cum nu este exclus să existe apă și în formă lichidă. Socot, de aceea, că Luna îndeplinește principala condiție pentru dezvoltarea vieții — aceea de a nu fi lipsită de apă.

Cred că pe Lună au putut exista compuși simpli ai azotului și carbonului care la timpul lor au creat — poate — condiții favorabile apariției vieții. Deși aceste condiții sînt destul de vitrege în Lună, nu putem exclude supoziția că în cursul existenței ei de miliarde de ani praful cosmic sau meteoritic a putut transporta pe suprafața ei germeni de viață.

În ce privește problema vieții pe Marte sau pe alte planete, ea e discutată, de obicei, de astronomi, fizicieni, matematicieni, chimiști. N-am întîlnit, însă, nici o ipoteză a biologilor. Toți „nebiologii” se străduiesc să populeze planeta Marte, ca de altfel și alte planete, cu ființe pămîntene, adică cu ființe adaptate condițiilor specifice vieții pe Pământ. De asemenea, e ignorat gradul de adaptabilitate al ființelor pămîntene. Pe Pământ nu există coltoane în care să nu fie viață, fie că e vorba de petrol, benzină, adîncurile oceanelor, izvoare termale, minereu de uraniu sau de o soluție de acid sulfuric. Așadar, la ce bun să limităm în mod artificial posibilitatea adaptării vieții la condițiile altor planete?

Marte s-a format cu cîteva sute de milioane — sau miliarde — de ani înaintea Pământului. Cred că condițiile naturale de pe Marte au permis dezvoltarea unui complex de plante și ființe, printre care și ființe raționale. Iar marțienii, dacă n-au pierit în urma unei catastrofe oarecare, se află pe o treaptă de dezvoltare apropiată de aceea a omului. Se pare că marțienii au desăvîrșit, mult timp, o intensă activitate spre a-și transforma planeta. Omenirea n-a izbutit încă pînă acum să execute asemenea lucrări: am în vedere sistemul de canale de pe Marte.

Putem să ne întrebăm, pe bună dreptate: ne-au vizitat oare marțienii? Eu cred că da. Marea majoritate a oamenilor de știință nu sînt însă, de aceeași părere, deoarece în memoria omenirii nu se păstrează urme despre o asemenea vizită. Dar dacă această vizită a fost făcută în urmă cu cîteva mii de ani? Sau poate că ne vizitează și astăzi, dar nu vin în contact cu noi. De ce? Eu înclin să cred că actualul nivel de dezvoltare intelectuală a omului poate fi întrecut într-o asemenea măsură, încît priviți de pe o treaptă mai înaltă noi, oamenii de azi, putem fi asemuiți cu strămoșii noștri care populau cavernele...

Cîteva probleme practice

Ce foloase va trage știința „pămînteană” din cunoașterea formelor nepămîntene ale materiei vii?

În primul rînd oamenii de știință vor putea face vaste generalizări teoretice. Studiarea vieții în Cosmos va confirma teoria lui Darwin, demonstrîndu-i valabilitatea universală. Cred că ideile lui Darwin se extind asupra întregii astrobiologii. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, atunci vom putea face pronosticuri asupra vieții și, folosindu-ne de învățătura lui Darwin, să prevedem formele de existență a vieții pe orice altă planetă.

Vom putea, de asemenea, să „împrumutăm” din Cosmos diferite organisme inexistente pe Pământ. Nu trebuie să uităm însă, că unele exemplare de floră sau faună de pe alte planete pot deveni periculoase pe Pământ, pricinuind catastrofe.

Acad. V. Kuprevici

Titlul astronomic „Steinberg” din Moscova se studiază noi fotografii ale Lunii

rice. Acestea străbat norii osimea lor încît este suficient de la bun început. Apellăm de pe Pământ și, profiind e lasă seara, căutăm steaua

Iar dacă vrem să cunoaștem formulele simple ale astronomiei practice, e de ajuns să știm că putem să găsim răsăritul sau apusul — ca puncte cardinale, după poziția Luceafărului dublu al lui Marte, care nu este altceva decît... Pământul cu unicul său satelit natural, Luna.

Văzută de pe Marte planeta noastră apare ca Venus pentru noi: ea se vede ușor, cu o mare strălucire, chiar mai puternică decît a lui Venus pentru noi, dimineața înainte de răsăritul Soarelui sau seara — după apusul acestuia. Cît privește Luna, aceasta apare ca o stelută palidă în preajma Pământului, la o mică depărtare, în poziții mereu diferite.

Am putea căuta, însă, Pământul și în plină zi. Din cauza atmosferei rarefiate a lui Marte, „cerul” văzut de acolo este mult mai întunecat decît la noi și are o culoare pronunțată de violet. Or, pe fondul întunecat al cerului marțian, Pământul va putea fi ușor văzut, ca un astru albăstrui, nu departe de Soare.

Rotația planetei Marte, puțin diferită de cea a Pământului (ea durează acolo 24h 37' 23,6'') va permite ușor ca orientarea să se facă și după Soare. Iar faptul că axa de rotație a lui Marte are cam aceeași in-

clinare ca aceea a Pământului (25° în loc de 23° 27') ne va ușura și stabilirea anotimpurilor, a cliimei generale etc.

Fantezia devine realitate

Nu este vorba de basme, de fapte cu care nu ne vom întîlni niciodată. Să nu uităm că multe rachete — în special sovietice — dau „fircoale” Lunii, că Venusik și Mariner II au trecut pe lângă Venus.

Într-un viitor nu prea depărtat omul va porni și el pe urma automatelor pe care le-a trimis. Ne asigură de asta realizările mărețe din cei cinci ani și jumătate de asalt cosmic, victoriile sputnicilor, ale lunecilor și ale celorlalte mărețe realizări ale poporului sovietic, care și în acest domeniu face operă de pionierat. Așa încît orientarea, deși pare un element secundar, trebuie să fie cunoscută cît se poate de bine de către pionierii Cosmosului.

Matei Alecsescu

Directorul Observatorului astronomic popular din București

cer violet ceafar... dublu

presupunem că am ajuns pe problemă ca și mai înainte de la bun început. Apellăm de pe Pământ și, profiind e lasă seara, căutăm steaua

nsă, greșeala de a ne orientăm în Ursa mică! Ci să căutăm — de exemplu nordică Marte sau mai bine zis polul planetei. Aceste se află în ada, în plină Cale Lactee.

KONSTANTIN
SIMONOV

Noaptea de Anul nou

In volumul II al romanului „Vii și morți” — din care publicăm un fragment — Konstantin Simonov continuă relatarea unor evenimente din anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Unele personaje sînt cunoscute cititorilor din primul volum al romanului.

Comandanții de regiment abia se ridicaseră de la masa de Anul nou dată de comandantul diviziei. Cel din urmă plecă maiorul Barabanov, comandantul regimentului 324. Serpilin îi strînse mina tare, cu un anume înțeles. Stringerea de mină, fără cuvinte, însemna: „Știu că ești în stare de multe, dar nu te hazarda. M-ai înțeles, Barabanov?”

Serpilin ar fi vrut să i-o spună de-a dreptul, cu glas tare. Dar în seara aceea se abținu. Ori și cum, Barabanov era comandant de regiment. Dacă-l obișnuiești pe un om cu ideea că nu te bizui pe conștiința lui, atunci poate pierde tot ceea ce are mai bun în el.

Oaspeții fuseseră primiți în bordeiul colonelului Pikin, șeful statului major, cel mai încăpător dintre toate bordeiele. Mai mult, pe pat se afla chiar o cuvertură trimisă de nevastă-sa. Serpilin își petrecu oaspeții pînă la ușă, apoi se îmbrăcă și ieși și el, împreună cu Pikin și comisarul Berejnoi, locțiitorul politic.

— E fix 23, observă Pikin după ce-și ridicase puțin mincea scurtei și ațintise asupra ceasornicului lumina unei lanterne. La miezul nopții au să fie cu toții la posturile lor și o să se vadă ce și cît poate fiecare.

— Aș dori ca unii să poată mai puțin, rosti Serpilin. Mă tem pentru Barabanov...

— N-o să se întimplă nimic. Îl ține strins Levașov, spuse Berejnoi.

— Vezi-ți de treabă. Cum să-l țină Levașov?

— Ei, cum? După întimplarea aceea, de două luni n-a mai băut un strop.

Serpilin nu-i răspunse nimic, n-avea chef de discuții și nici măcar de vorbă. Vroia să stea așa, tăcut, sub cerul înalt și înghețat și să simtă înălțimea și mărimea acelei nopți, cu care se încheia aici, în fața Stalingradului, anul 1942.

Era liniște și numai murmurul vîntului înghețat se auzea abia ghicit, venind de undeva dinspre Volga. Fluviul nu se vedea. Era departe, în flancul stîng al diviziei, dar Serpilin simțea invizibil și frigul de gheață al Volgăi, și lărgimea apelor ei, deasupra că-ora se înstăpîniseră zăpezile de necuprins ale Zavoljiei. Pe zăpadă erau însemnate drumurile bătute de vînt și, ca un fir de păr negru, linia ferată secundară ce mergea de la Kamîșin la Elton, adînc în spatele frontului unde erau spitalele.

În față și spre sud era Stalingradul, pe care nemții nu-l cuceriseră în întregime și pe care noi îl țineam încercuit de șase săptămîni. Acolo, într-o capcană uriașă de gheață, de 20/40 km, se aflau, într-un dispozitiv de apărare circular, nemții. După unele mărturii erau 16 divizii nemțești, după altele 22 de divizii care așteptau... Serpilin își imagina foarte bine ce anume pot aștepta oamenii aflați în încercuire. Așteptau deopotrivă și ajutoare, și ordinul de a rupe încercuirea, și o minune, și moartea. Așteptau poate și ofensiva noastră și, fără îndoială, că unii o așteptau chiar cu nerăbdare sperînd că dacă nu se va întîmpla o minune, vor putea măcar schimba moartea prin foame cu moartea prin luptă.

Dar și noi așteptam și nu mai atacasem de multă vreme, de trei săptămîni, dacă nu punem la socoteală operațiile locale. Acum, în noaptea de Anul nou, aici, la nord de Stalingrad, războiul mocnea de-abia auzit. Undeva, în linia întîia, explodă o mină singuratecă, răpăi o rafală de mitralieră apoi, ca o răsufare înăbușită, se auzi o explozie îndepărtată de undeva, din spre partea de nord a orașului. Apoi liniștea se înstăpîni din nou.

Acolo unde aveau loc operații importante, oamenii nu mai știau de sărbătoarea Anului nou. Nu-și aduceau aminte de ea sau n-aveau chef de sărbătoare.

Serpilin era militar și știa că pe timp de război nu poți să umbli de ici-colo, căutînd un loc unde lupta-i mai crîncenă. În timp de război îți aștepti ceasul și cînd a sunat învingi, dacă poți, sau ești înfrînt. Nu, nu se gîndea că ar dori să fie cu divizia lui în centrul cîmpiei din sudul Rusiei, zguduită de cutremure, dar cu toate că mintea-i respingea asemenea gînduri, inima îi simțea totuși venind dintr-acolo un bubuit de lovituri cumplite dar triumfătoare. Și această frămîntare a sufletului i se ghici în glas cînd rosti, spîrgînd dintr-odată tăcerea: „Da, aici e liniște...”

— Într-o asemenea noapte n-ar trebui să tăcem, ci să luptăm! spuse Berejnoi.

— Ei, atunci trage o fugă pînă în linia întîii și dă drumul mitralierei. Ostașii au să-ți mulțumească, mai ales dacă nemții au să trimită ca răspuns vre-o două mine, în chip de dar de Anul nou. Barem o să poți raporta că sîntem activi, că nu dormim și că ținem treaz spiritul de luptă al ostașilor. Altminteri, într-o noapte liniștită ca asta ni-l pierdem negreșit, îi răs-punse ironic Serpilin.

Cuvintele lui Berejnoi îl supăraseră nu numai pentru că erau în contradicție cu propriile-i gînduri, ci și pentru că vădeau un obicei prostesc al lui Berejnoi. Cînd era liniște, Berejnoi își făcea apariția în linia întîia și deschidea numaidecît focul, provocînd reacția inamicului, de parcă ostașii numai de asta ar fi simțit nevoia. Asta se chema la el „ridicarea spiritului de

luptă”. Era, în fond, o copilărie care de altfel nici nu i se potrivea; în curînd trebuia să împlinească 40 de ani. Dar pînă cînd poți să te bucuri că ești viteaz și s-o dovedești nu numai cu riscul propriei tale vieți, ci și cu riscul vieții altora?

— Da-ce, asta am vrut eu să spun, Fiodor Fiodorovici? întrebă după o clipă Berejnoi. Fusesse gata să izbucnească, dar se stăpînise.

— Dar cei vroiai să spu, Matvei Ilici?

— Așa, în general...

— Cum adică, în general? Vrei să pornim ofensiva în noaptea asta? Și cum anume? Să anunțăm comandamentul armatei sau s-o începem singuri, și ei să ne urmeze?

— De ce te iei de mine, Fiodor Fiodorovici? Pentru că-i sărbătoare? spuse zîmbind Berejnoi.

— Pentru că, dragul meu, am mai auzit ideea asta strălucită aseară, la consiliul militar: să activăm frontul în noaptea asta ca să stricăm sărbătoarea nemților și o dată cu sărbătoarea lor și pe a noastră, desigur. Am fost împotriva. Am spus că dacă e să folosim noaptea de Anul nou pentru o ofensivă adevărată, foarte bine. Dar dacă e vorba numai de un foc de paie, atunci trebuie să-ți fie milă și de tine, și de ostașii tăi și să nu le strici o asemenea noapte. Membrii consiliului m-au susținut: altfel am fi tras toată noaptea.

Serpilin rostise ultimele cuvinte pe un ton prietenos, cu un zîmbet ce nu se vedea prin întuneric și, îmbrățișîndu-l pe Berejnoi, îl bătu amical pe umăr.

O. Dubaj

Gravură în masă plastică

VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA • VITRINA

AMINTIRILE UNUI REVOLUȚIONAR

Siberia 1905. Șase revoluționari însoțesc un vagon încărcat cu arme. Surprînși de o expediție de represiune, cei șase sînt împușcați și îngropați în rezezeală într-o groapă comună. Nu se cunoaște pînă azi decît numele unuia dintre ei: Babușkin. Cine este omul căruia i-au supraviețuit pînă în zilele noastre numele și faptele? E... „unul dintre acei muncitori înaintați care cu zece ani înainte de revoluție au început să îauerească un partid muncitoresc social-democrat... Fără asemenea oameni, poporul rus ar fi rămas pe vecie un popor de robi, un popor de sclavi. Cu asemenea oameni poporul rus își va cuceri eliberarea deplină de sub jugul oricărei exploatare”. Cuvintele îi aparțin lui Lenin. Mărturia lui, alături de articolele și amintirile scrise de Babușkin însuși, luminează laolaltă una din cele mai generoase figuri de muncitori din istoria mișcării revoluționare ruse.

Amintirile lui Babușkin sînt în

I. V. Babușkin: Amintiri, Editura pentru literatură.

primul rînd amintirile unui revoluționar. Omul nu scrie tot ce și-ar putea aminti, ci își amintește atît cît are nevoie ca să-și slujească țelul pe care și l-a propus: să dea o idee despre dezvoltarea conștiinței muncitorești la sfîrșitul veacului trecut. El nu-și permite să pomenească despre sine și despre alții decît în măsura în care faptele au vreo legătură cu mișcarea muncitorească; și în general nu-și îngăduie să vorbească despre nimic altceva decît despre ceea ce a cunoscut direct. De aici poate, din exemplul și modestia aceasta cu care mijlocește între noi și epocă, își trage amintirile farmecul lor captivant. De aici poate și impresia de superioară obiectivitate care dă acestor amintiri — ca tuturor bunelor scrieri de acest gen — greutatea unui document.

O literatură imensă — istorică, memorialistică, teoretică, artistică — ne-a familiarizat de mult cu biografia revoluționarilor ruși. Cu toate acestea puține scrieri izbutesc atît de bine ca aceste amintiri, nude de orice artificiu livresc, să ne comunice atît de direct și de viu impresia că sîntem conduși pe

meleagurile originale ale începuturilor. Nici un cuvînt savant n-ar putea să exprime mai complet ura imensă a poporului ca episodul în care un lucrător bătrîn, vlăguit de muncă și încovoiat de ani, își destăinuie opoziția față de regimul țarist. E o ură neorientată; nu există încă o conștiință limpede, de clasă, o înțelegere științifică a fenomenului social, o viziune a drumului de urmat. Totul este abia la început. Despotismul maîștrilor, concedierile samavolnice, munca de noapte, plățile întîrziate, consumul obligatoriu în magazinele patronului, prezența imediată a cazacilor — totul întrefîne ura, o ură tenace de fiecare clipă. De aici mințile acelea teribile ce răbufnesc imprevizibil ici și colo, îngrozind stăpînirea cu presimțirea unei erupții vulcanice care ar putea s-o înmormînteze sub lava ei fierbinte. Dar sentimentul acesta, crescut ameiitor dintr-o exploatare și o suferință pe care cu greu ne-o mai putem imagina astăzi, nu era singurul sentiment acut care frămînta masele. Setea de a cunoaște și de a învăța era infinită. Nimic nu-i mai tulburător, într-o epocă în

care frecventarea cărților era de ajuns să faci pe cineva suspect, ca această goană înfrigurată după cărți, ca această pasiune pentru cuvîntul eliberator constrînsă să se cheltuiască feril, între patru pereți. Iar acolo unde nu ajung cărțile, sînt foarte folositoare convorbirile. Un om cultivat e o carte pe care poți s-o deschizi cu o întrebare, la orice pagină; nici o poliție din lume nu poate confisca inventarul unui creier. De aceea discuțiile sînt foarte căutate. Interesantă și instructivă e relatarea lui Babușkin despre activitatea lui Lenin în cadrul unui cerc muncitoresc. Lenin vorbește liber, încurajează discuția în contradictoriu, îi lasă pe cursanți să-și demonstreze reciproc punctele de vedere — lasă o impresie de om neobișnuit de cultivat, de energic și de priceput. Dar, în fine, întîlnirile nu sînt întotdeauna lesnicioase, cărțile sînt încă puține... Și apoi, care om și care carte pot da cheia tuturor situațiilor originale pe care le iscă viața în infinita ei variație? Trebuie inventate metode de luptă, găsite mijloace de acțiune, elaborate soluții pentru a atrage și

organiza oamenii. Desigur, într-o bună zi se vor scrie cărți despre revoluție, despre tactica și strategia ei, poate chiar despre tehnica muncii revoluționare... Dar deocamdată trebuie să trăiești și, evident, să trăiești ca un revoluționar. Babușkin trăiește ca un revoluționar. Și pentru că toate cuvintele sînt de prisos acolo unde vorbește Lenin, să citim încă o dată împreună cîteva rînduri pe care i le-a consacrat: „Sînt oameni care nu s-au irosit în inutille acțiuni teroriste individuale, ci au activat cu perseverență, cu dirzenie, în rîndurile maselor proletare, contribuind la dezvoltarea conștiinței lor, a organizării lor, a activității lor revoluționare. Sînt oameni care s-au situat în fruntea luptei armate a maselor împotriva absolutismului țarist atunci cînd s-a produs criza, cînd a izbucnit revoluția, cînd milioane și milioane de oameni s-au pus în mișcare. Toate cuceririle care au fost smulse absolutismului țarist au fost dobîndite prin lupta maselor, conduse de oameni ca Babușkin”.

★ FILMUL ★

„O cursă
fără
încărcătură“
(și
pasagerii ei)

Scenariul: SERGHEI ANTONOV. Regia: V. VENGHEROV. Interpreți: TAMARA SIO-MINA, ALEXANDR DEMIANENKO, GHEOR-GHI IUMATOV, BORIS CIRKOV.

Sirotkin, corespondentul unui ziar moscovit, a plecat în toată iernii în Siberia să scrie primul său reportaj de proporții și și-a ales ca obiectiv să exploateze forestieră. Eroul reportajului lui este tinărul și chipeșul șofer Nikolai Hromov (din fotografia noastră) un flăcău vesel, isteț și unul dintre fruntașii exploatareii. Hromov este inițiatorul „drumului de iarnă”, un traseu mai scurt și mult mai economic pentru transportul trunchiurilor de arbori de la exploatare spre depozitul aflat departe, în josul râului.

Reportajul despre „drumul lui Hromov” începe să capete contururi precise în imaginația gazetărilor, dar o întâmplare răstoarnă tot ceea ce știa până atunci. Znicul aeroportului din preajma exploatareii îi descoperă adevărul despre „recordurile” șoferilor. Deși circula pe un traseu mai scurt, aceștia puneau în acțiune vitezele și înregistrau pe foile de circulație un kilometraj fictiv de două ori mai mare, vărsând surplusul de benzină și încasând apoi prime pentru depășirea planului. Cum poate un tinăr inteligent, puternic, aparent atât de integru ca Hromov să se lase tirat într-o afacere atât de murdară, se întrebă incuștat tinărul Sirotkin. Răspunsul îl va afla curând, în „cursa fără încărcătură”, în timpul unei călătorii spre gară pe camionul condus de Hromov. Această călătorie și întâmplările ei neașteptate vor rămâne întipărite pentru toată viața în sufletele celor doi tineri. Nu apucaseră să străbăta nici jumătate din drum când, în urma unui accident, se pomonește fără deosebire. Se opresc în mijlocul unui câmp troienit, pustiu, departe de orice așezare omenască, pe un ger de minus cincizeci și șase de grade. Soarta celor doi tineri e aproape pecetluită. În această situație disperată, Hromov își dezvăluie minunatele lui calități umane. El nu-l slăbește nici o clipă din ochi pe Sirotkin, pentru a nu-l lăsa pradă plăcutii moleșeli ce premerge înghețului. Îl pune să sape în gheață, îi acoperă picioarele cu invelitoarea radiatorului, îl trage lângă focul în care ard obloanele camionului. Iar în clipele când speranța de a fi salvată pare definitiv pierdută, Nikolai Hromov își deschide sufletul. Și pe măsură ce povestește o seamă de întâmplări petrecute în ultima vreme la exploatare, Sirotkin înțelege că adevăratul, principalul vinovat de faptul necinstit al lui Nikolai este conducătorul tehnic al șantierului. Akim Sebastianovici, care a făcut totul pentru a-l împinge pe Hromov în această situație. Nikolai luptă acum cu înverșunare să-l salveze pe Sirotkin, care va trebui neapărat să scrie adevărul despre situația de la exploatarea forestieră.

În cele din urmă cei doi sînt salvați iar finalul filmului lasă să se înțeleagă că primul „reportaj de proporții” al tinărului corespondent va cuprinde un material interesant și foarte util.

Am uitat să amintim, însă, de Arina — fata frumoasă și cam încruntată, pontatoare la exploatarea forestieră și logodnica lui Hromov. Ca și Nikolai, fata are mult de suferit din cauza mașinării conducătorului tehnic. În trăsăturile Arinei spectatoriilor vor descoperi pe interpereta Katișeva Maslova din „Învierea”, Tamara Sioміна. După cum „ochelariștii” Sirotkin nu-i alteineva decât Alexandr Demianenko, cunoscut din filmele „Pace noului venit”, „Întâlnire pe cablu”, „Casa surprizelor” ș.a.; Hromov e interpretat de Gheorghi Iumatov, pe care spectatoriilor l-au mai întâlnit pe ecran în „O cursă obișnuită”. În rolul lui Akim apare A. Papanov iar Boris Cirkov deține rolul bătrânului paznic de la aeroport. Presa sovietică a acordat o deosebită apreciere colectivului de interpreți ai acestui film.

Succesul „Miracolului rus”

„Miracolul rus”, un mare documentar istoric în două serii creat de regizorii Annelie și Andrew Thorndyke a cunoscut o primire triumfală atât în R.D. Germană, unde a fost prezentat în premieră cu ocazia deschiderii „Săptămânii prieteniei germano-sovietice”, cit și la Moscova. De ocazia vizionării filmului la Casa de recepții cu pe Leninskîe Gori, la care au asistat conducătorii ai P.C.U.S. și guvernului sovietic, autorilor filmului li s-a decernat pentru realizarea lor Ordinul Lenin.

Soții Thorndyke au muncit la filmul lor timp de cinci ani, în răstimpul cărora au străbătut nenumărate orașe din U.R.S.S., filmind la Moscova și Leningrad, Baku și Tbilisi, Kiev, Sverdlovsk, Irkutsk, Magnitogorsk și multe altele, parcurgînd în total o distanță de peste 800 de mii de kilometri. În același timp ei au consultat o cantitate uriașă de materiale documentare și de peliculă filmată în ultimele decenii de sute de operatori, materiale din care o mare parte au fost utilizate pentru prima oară.

— Ce ni se pare oasă în acest film? — a declarat zilele trecute Andrew Thorndyke unui reporter de la „Literaturnaia gazeta”. Am vrut să arătăm lumii că luîndu-și soarta în propriile mâini, poporul își poate schimba viața, își poate transforma patria. Văzînd ceea ce s-a întîmplat în ultimele decenii pe teritoriul Rusiei, muncitorii din întreaga lume vor spune: „Într-adevăr, merită să trăiești!” Comunismul aduce omului fericea — asta-i ideea principală a filmului „Miracolul rus”. Literatura rusă și sovietică ne-a dat un sprijin foarte important. Filmul trebuia să ștăm, să învățăm și să gîndim mult... Cercetarea literaturii a constituit o parte foarte dificilă din munca preliminară a filmului, pentru care a revenit Anneliei.

Soții Thorndyke sînt nu numai autori filmului, ci și ai unei cărți cu același titlu. Acum citva timp un ziar belgian a făcut o anchetă în mai multe limbări spre a afla care-i cea mai solicitată carte din ultima vreme. Rezultatul anchetei a dat cîștig cărții soților Thorndyke. Aceasta nu este, cum s-ar putea crede, o copie a scenariului, ci cuprinde un material faptic mult mai bogat.

Filmul „Miracolul rus” a fost realizat cu colaborarea cineaștilor sovietici. Studiourile sovietice au pus la dispoziția regizorilor tot utilajul necesar. Trei operatori cinematografici de primă clasă i-au însoțit în lunga călătorie prin U.R.S.S. Lucrători din arhivele, bibliotecile, muzeele din Moscova și din alte o-

rașe sovietice le-au pus la îndemînă materialele de care au dispuneau, le-au dat sugestii. La filmări au luat parte o mulțime de oameni: muncitori, țărani, cercetători științifici, ingineri, pedagogi, medici, studenți, elevi.

„Miracolul rus” este parca a doua a unei trilogii cinematografice pe care autorii își propun s-o realizeze sub deviza: „Ideile lui Marx, Engels, Lenin, cucerește lumea”. Prima parte a trilogiei va fi consacrată dezvoltării istoriei omenirii după apariția Manifestului Comunist. A treia parte va avea ca subiect prietenia dintre țările socialiste. Cei doi cineaști se gîndesc de asemenea la un film care să se intituleze „Miracolul german” și să fie dedicat R. D. Germane, primul stat al muncitorilor și țărănilor germani.

Actrița Irina Arepina într-un nou film „Se ridică podurile”, în care interpretează o fată răstăiată și ușuratică

Scurtă istorie a cinematografiei sovietice

(XII) Cel mai bun operator: Eduard Tisse

Oricît de scurtă ar fi această creație a evoluției filmului sovietic în ea se cuvine a include capitolul apărut privind imaginea, arta operatorilor. Cu atît mai mult cu cît importanța lor depășește hotarele cinematografiei naționale, arta lor avînd un răsădit și o influență mondială. Nu avem, firește, răgazul să ne oprim în insistență asupra fiecărei figuri în parte care ar merita atenție. Ne propunem de aceea semnala ocazional unele personalități artistice de seamă, extrem de originale.

Eduard Tisse a devenit celebru ca operator al filmelor lui Serghei Eisenstein. Valoarea operei lui însă nu este dependentă de aceea a prietenului și regizorului său. Personalitatea artistică a lui Tisse este profund originală și ne permite judecarea ei intrinsec, deși colaborarea celor doi artiști a constituit o simbioză de care nici o analiză nu poate face abstracție. Căci, așa cum scria Eisenstein: „Poate că nu este om pe lume cu care să fi vorbit în viața mea mai puțin despre cinematografie decît cu Eduard... Dar parcă stai de vorbă și perorezi cu propriu-ți ochi? Te uști și vezi... Acest sincronism între vedere, simțire și emoție care ne leagă pe Tisse și pe mine e greu să mai poată fi găsit vreodată undeva...” Tocmai pentru că fenomenul acestui sincronism perfect este neînchipuit de rar, el trebuie să și stea în centrul atenției cercetătorului artei lui Tisse. Îl consemnăm încercînd însă totodată să mergem mai departe în cercetarea operei lui Tisse, spre a desluși cîteva trăsături caracteristice mai puțin cunoscute publicului nostru.

Începutul carierei lui Eduard Tisse este legat de închepturile cronicii filmate sovietice. În 1918 Tisse milita cu aparatul de filmat în mînă. Lui i se datorează un cadru deosebit de frumos în care-l putem urmări pe Lenin. Filmarea lui Lenin a constituit una din cele mai frumoase amintiri ale lui Tisse care, într-un text mai puțin cunoscut, a relatat o întâmplare cunoscută totuși. În Piața Roșie se aștepta soseala lui Lenin la o manifestație a muncitorilor înarmați care se pregăteau să plece pe front: „...am început să filmez muncitorii înarmați deoarece știam că imediat ce manifestația va lua sfîrșit ei vor pleca direct spre front... Lenin înainta fără grabă, calm, cu un mers liniștit... Apoi s-a arcat pe camionul-tribună. Zăririndu-mă cu un urechier, mi-a spus calm, foarte serios: „Tovarășe, folosește mai puțin peliculă pentru mine și păstrează cît poți din film tovarășilor care se pregătesc să plece pe front”. Prezent pe fronturile războiului civil, în rîndurile armatei lui Budionni — cu acest privilegiu tinărului operator a filmat o luptă cu un

eroism remarcant și lăudat chiar de Budionni, dar din păcate înutil deoarece — durerea lui, uitarea... să încarce aparatul, — a făcut parte din faimosul tren de propagandă care purta numele lui Lenin, el fiind operatorul cinematografic, iar Dziga Vertov, montorul, apoi prezent în sectoarele industrializării țării. Tisse era un actor în continuă căutare.

Întîlnirea cu Eisenstein a fost hotărîtoare. Experiența de cronicar a lui Tisse, pasiunea lui pentru noutatea și expansivitatea compoziției plastice a cadrului a întîlnit pasiunea clocoțitoare a colaborării cinematografice mondiale. Prima lor colaborare a fost „Grea”. Apoi, cei doi artiști au lucrat mereu împreună. Filmele lui Eisenstein sînt realizate toate în colaborare cu operatorul și prietenul său apropiat Tisse. Dar, contrar celor presupuse de necunoscuți, Tisse nu a fost un simplu executant al ideilor regizorale. Ca să dăm un singur exemplu, ideea celebrei scene a leilor de piață din „Cruceaștorul Potemkin” îi aparține lui Tisse. Cu prilejul călătoriei lor în S.U.A. profesioniștii americani ai filmului au început să studieze, alături de montajul eisensteinian și unghiurile lui Tisse. Noutatea artei lui operatoricești era evidentă. „Dorim un singur lucru, spunea Eisenstein — maximum de expresivitate. Dincolo de imaginea reprezentată, căutăm pretutindeni imaginea care generalizează fenomenul filmat. Generalizarea servește de cutare imagine, de cutare cadraj, de cutare alegeri a unghiurilor de o anumite direcție în interiorul dreptunghiului care va fi viitorul ecran. Căutarea acestei expresivități a dat naștere acelor cadre impunătoare din „Potemkin”, compozițiilor uluitoare prin vigoarea lor din „Alexandr Nevski”, acelei splendide alternații a clar-obscurului din „Ivan cel Groznic”...

Plastica lui Tisse studiată în America, a creat o școală națională în Mexic pe care l-a redescoperit plastic: Figueroa, celebrul operator mexican este elevul său.

Tisse a reușit să creeze pe ecran o autentică monumentalitate cînd subiectul filmului o cerea, o precizie a compoziției cadrului, a expunerii luminii care, de cîte ori era necesar, desena clar relațiile personajelor, le definea chiar. Era într-adevăr un maestru al găsirii maxime expresivități. Aceasta este și principala caracteristică a artei lui, arta „celui mai bun operator sovietic”, cum l-a numit Eisenstein.

Ion Bana

reflector

Paralel cu cel de al XVI-lea Festival cinematografic internațional de la Cannes (unde, după cum se știe, filmul sovietic „Tragedia optimistă” a primit Premiul pentru cea mai bună evocare a unei epoci revoluționare) s-a desfășurat, în aceeași localitate, și al VI-lea Festival internațional al filmului pentru televiziune. La competiție au luat parte 40 de filme artistice și documentare pentru televiziune din 26 de țări, printre care U.R.S.S., R. P. Ungară, Cuba, S.U.A., R. P. Polonă, Anglia, R. F. Germană, Franța, Tunisia, Italia Finlanda. Marele premiu al Eurovizionii (Grand Prix) a fost conferit filmului sovietic „Trei ore de drum”, realizare a tinărului regizor Edmond Keosalan. (Acesta a dobîndit nu de mult și premiul

suprem „Nimfa de aur” la Festivalul filmelor pentru televiziune de la Monte Carlo, cu documentarul „Scara”). Noua creație este o ecranizare a noului roman al lui Vadim Kojevnikov „Oameni puternici” și înfrîșează viața pe un mare șantier de dincolo de cercul polar.

La teatrul „Champs Elysees” din Paris a avut loc un spectacol de gală cu filmul „Nouă zile dintr-un an”. La spectacol au luat parte personalități ale vieții culturale franceze, precum și numeroși actori de cinema francezi și străini. Publicul a salutat călduros prezența în sală a protagoniștilor filmului, Alexei Batalov și Tatiana Lavrova.

Regizorii Alexandr Alov și Vladimir Naumov și ai filmelor „Pavel Korceaghin” și „Pace noului venit”,

au adoptat pentru ecran trei noutate ale scriitorului american Albert Maltz, reunindu-le sub titlul „Moneda”. Primul episod al filmului, intitulat „Jocul”, îl are ca protagonist pe actorul Andrei Popov. Este drama unui tată pe care mizeria îl împinge să-și îndemne copilul la furt. Al doilea episod, „Omul cel mai fericit”, este povestea unui șomer care se socotește fericit în ziua cînd găsește ceva de lucru, deși munca pe care o face îi pune în primejdie viața (interpret Gleb Strijenov). Al treilea episod, care a dat și titlul filmului, pune față în față un copil vagabond și un bătrîn, două ființe de la marginea societății, care își dispută o monedă căzută în gura de ventilație a metroului (în rolul bătrînului, Erast Garin).

Lionka a prins un general...

Viiitori lupi de mare

În cartea de onoare a Comitetului Central al Comsomolului figurează în primele rânduri numele pionierului Leonid Golikov, Erou al Uniunii Sovietice. Pentru ce a fost acordată băiețandru-lui de 14 ani această înaltă distincție?

„Lionea Golikov trăia o copilărie fericită în sătucul Lukino. Și credea că așa avea să fie întotdeauna. Dar într-o zi a auzit niște cuvinte al căror înțeles groaznic avea să-l simtă curînd: — Azi dimineață, în zori, Hitler ne-a atacat... Peste o săptămînă cotorpitorii fasciști se instalau în satul Lukino.

Lionea a plecat la partizani. În scurtă vreme a ajuns cel mai bun cercetaș al detașamentului. Odată, îndeplinind o misiune grea, Lionea a fost rănit la cap și a stat multă vreme ținut în pat. Dar organismul tînăr a biruit și pionierul-partizan și-a reluat activitatea plină de riscuri. Prima acțiune la care a participat a fost aruncarea în aer a unui eșalon inamic.

„Un bubuiț înfundat, întorcînd capul, Lionea a văzut o coloană de foc deasupra locomotivei. Șinele s-au răsucit ciudat, vagoanele s-au prăvălit la vale. Cum se înțeleseseră dinainte, partizanii s-au împrăștiat. Lionea fugea alături de cercetașul Stepan, un om mai în vîrstă. În urma lor răsunau focuri de armă, răpăit de mitraliere.

— S-o luăm spre pădure — strigă Stepan și cotește spre păduricea care se întindea ceva mai încolo. Dar după cîteva metri căzu: un glonț îl nimerise în piciorul stîng.

— M-au nimerit, blestemați!, gemu Stepan. Eu rămîn aici, tu salvează-te singur.

Dar își putea lăsa Lionka tovarășul rănit? Cît l-au ținut puterile l-a cărat în spinare. Apoi a improvisat o targă din două crăci groase de mesteacăn și l-a tîrît așa, cîteva kilometri, pînă la sediul improvisat al detașamentului lor.

A doua zi dimineața comandantul i-a adus mulțumiri în fața întregului efectiv. Iar după o săptămînă în viața lui Lionea a avut loc un eveniment important: băiatul a fost primit în Comsomol. În același timp i s-a acordat și prima distincție din scurta lui carieră de ostaș, medalia „Pentru merite de luptă”.

Întîmplarea care avea să-i aducă titlul suprem s-a petrecut mai tîrziu, la 13 august 1942. În ziua aceea partizanii făcuseră o incursiune pe șosea. Își îndeplinseseră misiunea și comandantul le dăduse ordin să se întoarcă în pădure. Se ridică și Lionka să pornească după dinșii, dar chiar în clipa aceea observă în depărtare un automobil fascist. Se piti în dosul unui tufiș, pregătit o grenadă și așteptă. Cînd aprecie că automobilul se apropiase suficient, aruncă grenada. Răsună o bubuitură asurzitoare, din motor țîșniră limbi de foc. Lionka văzu un ofițer german înarmat cu un pistol automat și o servieta sărînd din mașină și îndreptîndu-se în fugă spre pădure.

Băiatul îl urmări mai bine de un kilometru. Ofițerul, care trăgea mereu cu pistolul automat, aruncă de pe el tunica albă și, rămas într-o cămașă de culoare verzuie, era mai greu de ținut.

— Numai de mi-ar ajunge gloantele — se gîndea Lionka, continuînd să alerge cît îl țineau picioarele.

Și prînzînd un moment bun, ochi. O troznitură scurtă, urmăritul se clătina, făcu cîteva pași nesiguri și se prăbuși. Lionka se apropie în fugă, îi luă servieta, pistolul și abia trăgîndu-și sufletul porni înapoi. Pe drum culese tunica albă și recunoscu cu uimire pe ea epoleți de general. Se înapoie la detașament gătînd cu tunica și chipiul de general, cu servieta roșie la subțioară, și raportă cu o gravitate comică:

— Cercetașul-partizan Leonid Golikov s-a întors din misiune...

Servieta cu documente a fost dusă la comandamentul brigăzii. Acolo ea a făcut vîlvă.

— Bravo, Leonid — îi spuse comandantul cînd se întoarse. Nici chiar cercetașii cu experiență nu reușesc să găsească documente ca astea decît o dată la o sută de ani. Ca să știi!

Curînd, din Moscova s-a primit o radiogramă prin care se propunea să fie distins cu titlul suprem de Erou al Uniunii Sovietice toți participanții la operația de capturare a excepțional de importante documente germane. În capitală încă nu se știa că documentele fuseseră capturate de un singur partizan, care pe deasupra n-avea decît 14 ani.

Așa a devenit pionierul Leonid Golikov Erou al Uniunii Sovietice.

Dar Lionka n-a mai apucat să afle de decorația lui. El a căzut vitejește, într-o luptă inegală, lîngă satul Ostraiia Luka.

I. Korolkov

Clubul tinerilor cosmonauți

„Vinovat” de toate s-a dovedit a fi... Iuri Gagarin. Cine altul dacă nu el, care a pășit cel dintîi în împărăția misterioasă a Cosmosului, zguduînd astfel întreaga lume a aprins imaginația copiilor? Din ziua aceea micuții lui admiratori n-au mai avut liniște: se și vedeau în vis rotîndu-se în jurul Pămîntului, descifrînd tainele cosmice.

Așa se face că într-o zi, în grădina Tavriceski din Leningrad și-au dat întîlnire cîteva tineri vizitatori: elevii Boris Matveev, Oleg Kozin, Liuda Kuznetova, Nikolai Draitriev. Toți erau animați de dorința de a-și încerca puterile în „meseria cosmică”. Drept care s-au constituit într-un cerc, l-au numit Clubul tinerilor cosmonauți și au pornit la treabă. La început au crezut că totul o să fie simplu și ușor.

Că n-a fost chiar așa, nu-i greu de ghicit. Clubul lor era primul de acest fel nu numai în U.R.S.S., ci în lume. Nimeni nu știa cu ce să înceapă, ce și cum trebuie făcut. Un singur lucru le era clar: cosmonauții trebuie să fie oameni puternici, sănătoși, viguroși. Deci, prima concluzie: să facem sport! Pentru ca mușchii să fie tari, inima călîtă, nervii de fier. Măsurî practice: fotbal, baschet, hochei care dezvoltă reacțiile rapide, curajul...

Dar cum să fie cu statutul clubului? Cu planul de studii? Cu baza științifică și tehnică? În focul discuțiilor s-au născut pînă la urmă și statutul și planul de studii. Primul cuprinde codul moral al tinerilor cosmonauți: cultură, o înaltă conștiință, disciplină de fier, fermitate ideologică, dragoste de muncă, dirzenie, într-ajutorare. Al doilea, calculat pe trei-patru ani: astronomie, matematică, „medicină cosmică”, zboruri pe avioane cu reacție, supunerea la diferite suprasarcini posibile în Cosmos.

Treplat viața a intrat pe un făgaș obișnuit. Cei o sută de membri ai clubului s-au împărțit în patru unități, fiecare avînd planul său de activitate. Președintele clubului este Boris Matveev. Sarcina lui nu-i deloc ușoară: ziua la lecții, seara la club, însușirea complicatei tehnici cosmice.

„O bubuitură asurzitoare. Suprasarcina îl ținutește pe Valeri Pivnev în scaun. Băiatul își mobilizează întreaga-i voință și trece cu bine proba de catapultare.

În barocameră — Boris Matveev, actualmente președintele clubului iar în viitor probabil cosmonaut. Vrea să se obișnuiască cu condițiile zborului pe traseele stelare. Curînd, Boris va începe antrenamentele în camera mută, pentru a se obișnui cu liniștea cosmică.

Odată a venit la Leningrad Iuri Gagarin. Cum au aflat, băieții s-au ținut de capul lui Boris să se ducă la diansul:

— Povesteste-i lui Iuri Alexeevici despre clubul nostru.

Cosmonautului i-au plăcut seriozitatea și maturitatea cu care lucrează copiii, iar cînd a aflat că ei i-au făcut și înalta cinste de a-l alege membru de onoare al clubului lor le-a dăruit portretul său cu următoarea dedicație: „Clubului cosmonauților din grădina Tavriceski, de la cel care se simte onorat să se numere printre membrii săi, Gagarin”.

Fotografia primului cosmonaut al lumii este expusă la loc de cinste în sediul clubului.

C. I.

SPUNTELE

PENTRU CEI MICI

Două povestiri de Serghei Mihalkov

Lupul cel prost

Trăia odată în birlogul lui un lup. De cînd se știa nu pusesese niciodată mina să-și dreagă sau să-și deretice casa care arăta ca vai de capul ei: murdară, hodoroșită, că te mirai cum de se mai ține pe picioare.

Într-o zi trecu pe acolo un Elefant. Atinse din greșeală acoperișul și acesta, de parcă alina ar fi așteptat, se prăvăli cu zgomot la pămînt.

— Iartă-mă, prietene — își ceru iertare Elefantul Lupului. N-am vrut. Ți-l dreg îndată.

„Oho! — își zise Lupul. S-a speriat rău de mine. Intîi mi-a cerut scuze, după aceea s-a apucat să-mi repare acoperișul! Am să-l pun să-mi facă o casă nouă. Dacă se teme de mine, o să mă asculte!”.

— Stop! — zbireră el la Elefant cînd acesta dădu să plece. Crezi că scapi așa de repede de mine? Mi-ai dărimat acoperișul, ai bălănt două cuie și gata, vrei să ștergi putina? Fă bine și construiește-mi o casă nouă! Și mișcă mai repede, că acum te bag în viteză!

Elefantul nu răspunse nimic. Ci apucîndu-l ușurel pe Lup de-a latul burții, îi făcu vînt într-o băltoacă cu apă sătută. Apoi se așeză cu loată greutatea trupului masiv pe birlogul Lupului.

— Na-ți casă nouă! îi spuse Elefantul și plecă.

— Nu mai înțeleg nimic! — se plînsese după aceea Lupul. Mai întîi s-a speriat de mine, mi-a cerut și scuze și după aceea... Nu mai înțeleg nimic!

— Ești un prost! — croncăni Corbul bătrîn care urmărise totul pitit pe o cracă. Tu nu poți să înțelegi care-i diferența între lasitate și polite!

Iepurele și colții

Iepurele veni în fuga mare la Cocor.

— Dragă Cocorașule, tu care ești neîntrecut în înlocuirea dinșilor, pune-mi și mie niște dinți noi!

— Dar de ce? Ai dinți sănătoși.

— Sănătoși dar mici! Pune-mi niște colți de leu.

— Colți de leu? Ce să faci cu ei?

— Am o socoteală cu Vulpea. M-am săturat să tot fug de dînsa. Să-i mai fie și ei frică de mine!

Cocorul zîmbi și-i puse Iepurelui doi colți de leu, dar cu atîta meșteșug, încît puteai să juri că erau acolo de o viață întreagă! Ți-era și lică să te uiți la ei.

— Grozav! — exclamă Iepurele fericit după ce se privi în oglindă. Alerg să o caut pe Vulpe.

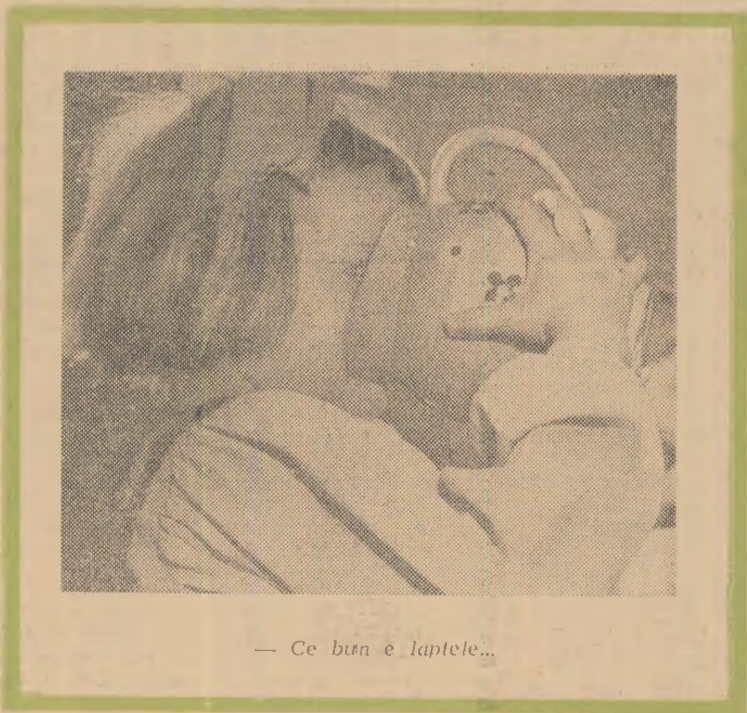
Și fugi în pădure, cu gîndul să dea de urmele Vulpii. Cînd colo, Vulpea îi ieși singură în întîmpinare, de după un tufiș. Văzînd-o, iepurele o rupse de fugă și glonț la Cocor, tremurînd tot de spaimă.

— Co-co-corule, scumpule! Schimbă-mi colții!

— De ce,ăștia nu-s buni?

— Buni, dar mici! Nu-i pot veni Vulpii de hac. N-ai alții mai mari?

— Tot n-au să-ți ajute! — răspunse Cocorul. Te-ai înșelat, Urechiatule! Nu dinții, inima trebuie să ți-o schimbi: să o scoți pe a ta și să pui în loc una de leu!...

— Ce bună e laptele...

Fără cuvinte
Din „Sovetski Tirk”

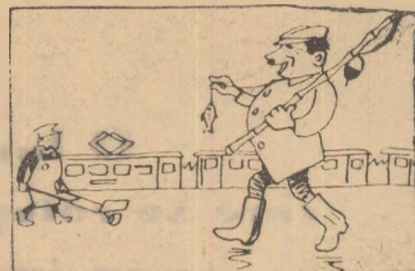

Fără cuvinte
Desene de O. Tesler

— Dar dacă mă însor cu Lenochka?
Desen de B. Savkov

UMOR

— Hamal!

Desen de N. Ivanov

23 Iunie

3 Autoturisme

MOTOCICLETE · TELEVIZOARE
SCUTERE · MAGNETOFOANE
MASINI DE SPĂLAT RUFEE ETC.

PREMII ÎN VALOARE DE

4.500.000 LEI

LA MARELE CONCURS

SPORTEXPRES

Săriți!
Un dar frumos pentru
copii puteți alege chiar
acum la magazinele
cooperativelor
de consum

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

livrează:

- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată
- Bachelită texturată
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită
- Novolac solid, semituid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori
- Celuloid plăci de diferite grosimi și culori
- Celuloid sifelat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută prese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast pentru înlocuirea metalelor ferose și neferose precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

Trei luni printre morse

(urmare din pag. 4-a)

ta particularitate face ca număratoarea animalelor să fie mereu aproximativă. La 31 iulie 1960, de pildă, focul de odihnă era aproape pustiu; nu se aflau decât 9 cadavre de morse, moarte de bătrânețe și o morsa vie care se odihnea lângă țârm. Dar numai cu o zi mai târziu au năvălit circa două-trei mii de morse și cam tot atâtea s-au foit în mare în apropierea țârmului. Mai târziu am constatat că morsele care părăsiseră la 31 iulie adăpostul se hrăneau într-un loc aflat la 10—12 km depărtare de acolo.

Pe ghețarii din marea Ciukotsk

O mare parte din morse migrează vara către nord, spre ghețarii în derivă. Marea Ciukotsk, săracă în apă, le permite să se hrănească aproape pretutindeni cu organisme de pe fund, întrucât adâncimea ei nu trece de 60 de metri. De obicei coloniile de morse se instalează pe ghețarii de tot felul de forme și dimensiuni.

Numărul morseselor din colonii variază. Coloniile de masculi sînt alcătuite de obicei din 7—30 de animale și mai rar din 50—70 de animale. Coloniile de femele variază și ele între 10—15 și 75—200 de animale. Morsele își aleg ca adăpost ghețarii vechi, fără crăpături și gropi.

Datorită șederii îndelungate a morseselor pe ghețarii, stratul de deasupra acestora începe să se topească și se transformă într-o suprafață sclipitoare și foarte alunecoasă. Morsele au întotdeauna tendința de a se îngrămădi cît mai multe la un loc; de aceea ghețarii sînt uneori de-a dreptul „supraaglomerări”. Animalele de pe margini abia se mai țin pe cîte un colț, pe jumătate cufundat în apă, deși pe aproape se află alți ghețarii la fel de propici spre a fi locuiți. Cînd de ghețarul supraîncărează se apropie alte morse, cu intenția vădită de a se cățăra și ele acolo, morsele de pe margini își ridică amenințătoare capetele și îl alungă cu urlete pe „bezmeticii” care vor să le scufunde refugiu.

Pe timp senin, liniștit, morsele dorm pe ghețarii, pasnice, un somn adînc. E timpul cel mai potrivit să te apropie de ele pînă la depărtări foarte mici și să le fotografiezi după pofta inimii. Din cînd în cînd cîte una își ridică capul, privește împrejur, apoi își ia din nou poziția dinainte și își continuă somnul.

Morsele n-au o vedere prea bună. Văd prost mai ales cînd soarele e puternic, mult mai prost decît pe vreme întunecată sau în amurg. În schimb au foarte dezvoltate mirosul și auzul. Mirosurile le

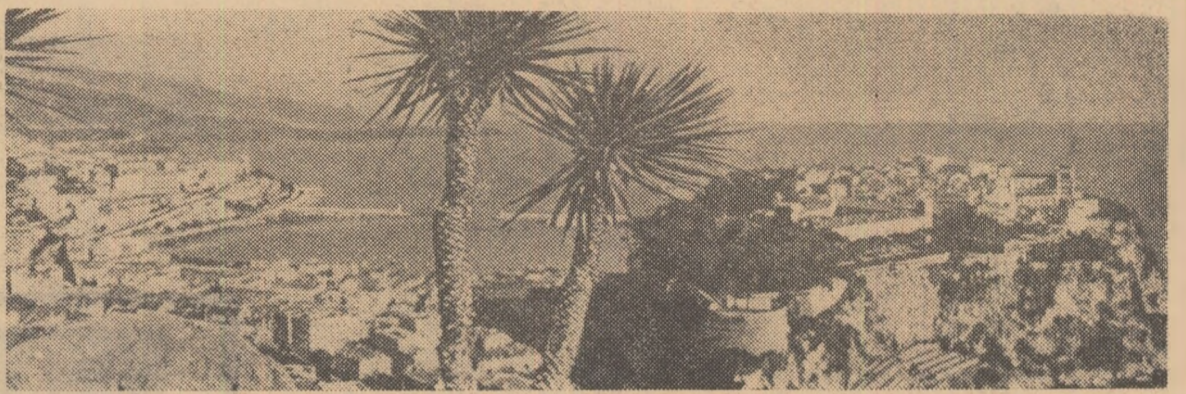
sperie mai rău decît sunetele. E de ajuns să te cățări pe ghețar și să faci cîteva pași spre ele ca întreaga colonie să se trezească într-o clipită. Singurul dușman al morseselor este ursul alb, de care se tem cumplit.

De cele mai multe ori morsele speriate se aruncă numaidecît în apă, rostogolindu-se de-a dreptul în mare în poziția în care se aflaseră numai cu cîteva secunde mai înainte. În cîteva clipe ele se împrăștie și ghețarul, mai înainte înșesat de animale, apare dintr-odată absolut pustiu, legănîndu-se ușor pe suprafața vălurită a mării. După alte cîteva secunde, din mare se ivește fornînd un cap de morsa, apoi altul, un al treilea și în cîteva minute — întreaga colonie. În văzduh se înalță atunci adevărate fîntîni arteziene, se aud puternice fornăituri, smiorcăituri. Animalele își exprimă în felul acesta nemulțumirea față de cele petrecute. Mult timp după aceea roiesc în jurul ghețarului, cînd înotînd spre el, cînd, dimpotrivă, depărtîndu-se iar dacă se conving că „inamicul” n-are de gînd să plece de acolo părăsesc definitiv adăpostul.

Spiritul gregar al morseselor este excepțional de dezvoltat. De multe ori ni s-a întîmplat să fim martori la admirabile scene de într-ajutorare: morsele se urcă întotdeauna în grup pe ghețarii și la fel coboară sau înoată. Cînd o morsa e rănită sau nu mai poate înota e sprijinită de alte două sau trei animale din spate sau lateral. Extrem de puternic e spiritul lor matern. Ori de de mare ar fi primejdia care ar amenința-o pe mamă, aceasta nu părăsește ghețarul dacă puiul ei nu poate sări în apă. Fără să mai dea atenție oamenilor care se apropie, morsa-mamă scoate niște urlete cumplite, ajutîndu-și puiul să iasă din îngrămădirea de ghețuri și îl împinge grijulie spre apă, protejîndu-l în tot acest timp cu trupul ei.

Intr-un rînd ne-am apropiat cu șalupa de două femele care se odihneau pe un ghețar lîngă puii lor. Cînd ne-au văzut, morsele au început să se foiască, unul din pui s-a cocoțat numaidecît pe spatele mamei (fotografia din josul pag. 4) și după cîteva secunde cele două morse s-au refugiat în apă împreună cu progeneriturile. În apă puii stau tot timpul între labele din față ale mamei. Din cauză că puiul înoată încă încet, mama îl împinge cu labele. Puii sînt nemaipomenit de curioși. De multe ori ies din apă și se „holbează” în jur. Dacă mamele socot, însă, că e primejdios să se arate la suprafață, îl acoperă cu labele și îl țin sub apă. Cînd obosesc, puii se cățără pe spinarea mamei sau a celui mai apropiat vecin, care nu protestează.

**O lume
care se rotește
în jurul
unei axe
de aur**

Principatul Monaco — Vedere... generală

Monte Carlo — un tripou și un simbol

Bila de fildeș se rotește amețitor. Preschimbată într-un nimb sonor, e abia perceptibilă pentru ochiul omenesc. Dar zecile de perechi de ochi ale jucătorilor, strălucind febril, încearcă să străpungă cercul, să-și străvadă prin el viitorul. Postavul verde împărțit în pătrățele galbene aduce cu fereastra unei celule, cifrele — cu numerele de pe hainele unor deținuți iar fisele multicolore cu simboluri ale unor vieți, averi și pasiuni omenești...

— Faites vos jeux, mesdames, messieurs !

Este glasul crupierului, un glas egal, indiferent. Așa vorbesc numai duhurile invocate de spirițiști sau diplomații cinici. De altfel și cupierul, care arborează un smöchling impecabil, aduce mai degrabă cu un diplomat care s-a retras din viața publică decât cu un slujitor al diavolului galben.

Bila de fildeș se rotește amețitor. Și, o dată cu ea, în învîrtirea amețitoare a celor două rulete de la Monte Carlo se rotește o lume sprijinită pe o axă de aur. Proaspeți milionari din Texas, care mai miros încă a petrol, și odrasle ale celor mai vechi dinastii bancare din Europa cu chipuri fumurii ca purturi de pușcă; aventuriere fascinante și aventurieri seducători, nababi indieni care au uitat de Buda și armatori greci; regi alungați de foștii lor supuși și artiști divinizați de admiratori, prelați italieni și granzi de Spania, reprezentanți ai arborilor genealogici ai aristocrației din toate vremurile și de toate națiunile; agenți ai tuturor serviciilor de spionaj și contraspionaj și oameni de stat care riscă viețile a milioane de oameni. Și, în sfârșit, jucători decavați care nu mai au în viața lor decât un costum decent și o cămașă bună, detectivi particulari cu misiunea de a prinde trișorii, de a-i da afară pe cei care pierd și a-i dezarma pe candidații la sinucidere. Pe scurt, o adevărată arcă a lui Noe a „lumii libere” !

Zarurile au fost aruncate

— Rien ne va plus ! — anunță crupierul și glasul lui are ceva din intonația lui Cezar când, după trecerea din Rubiconul lui, a rostit: „Alea jacta est”.

Într-adevăr, zarurile au fost aruncate dar nici unul din cei aplecați asupra ruletei, nici câștigătorii, nici cei care pierd nu vor trece Rubiconul. Roata ruletei este singurul perpetuum mobile care a putut fi inventat pînă astăzi în lumea în care nimic nu e veșnic, nici chiar proprietatea privată. Într-o fracțiune de secundă se pot petrece aici metamorfoze monstruoase: femeii frumoase se transformă în zgripturoaice, oamenii de afaceri calculează în vrăjitori superstițioși, mâini cu degete groașe încărcate de inele masive în miimi tremurînde și agile ca ale hoților specializați în spargerea caselor de bani. Un om cu o avere de sute de milioane se poate trezi furînd vecinului singura fișă sau virînd în propriul buzunar câștigul altuia.

Dacă s-ar privi o clipă în oglindă, nici unul din ei nu s-ar recunoaște. Dar în sălile de joc de la Monte Carlo nu există oglinzi. Proprietarii cazinoului sînt buni psihologi.

Și, ca buni psihologi, ei știu și să tacă. Nu le place publicitatea. Una din regulile de conduită ale cazinoului este: tăcerea e de aur. Un lucru care nu trebuie înțeles numai la figurat. Funcționarii prea limbuți ai cazinoului sînt imediat concediați; ziaristi prea indiscreți sînt numaidecît expulzați pentru todeauna de pe teritoriul principatului Monaco, unde se află Monte Carlo. Celui care îndrăznește să vorbească în gura mare despre flagelul jocurilor de noroc, despre nenorocirile pe care le aduce ele, i se trîntesc în nas porțile acestei curți de trecere a Europei occidentale. Când Douglas Fairbanks a vrut să turmeze un film despre Monte Carlo a fost dat afară fără nici o jenă.

Dar iată că în ultimul timp revistele ilustrate din Occident au început să arde mult spațiu cazinoului de la Monte Carlo. Reportaje întinse pe mai multe numere, fotografii, amănunte de culise care se referă, de altfel, mai ales la întimplări din veacul trecut au rupt parcă un zăgaz. Ce s-a întimplat, de ce a încetat tăcerea să mai fie de aur pentru o bu-

cată de vreme? La 1 aprilie 1963 cazinoul din Monte Carlo și-a sărbătorit cu fast centenarul și de aceea s-a luat hotărîrea să se ridice cît de cît cortina, bineînțeles numai atît cît și lupii de la gazete să fie sătui și oile cu lina de aur să rămînă întregi.

Istoria oficială a Monte Carlo-ului a început la 1 aprilie 1863 cînd un anume François Blanc, specialist în organizarea jocurilor de noroc, a cumpărat cu bani peșin cazinoul care se găsea atunci într-o situație jalnică. Un

și urmașilor lui. Aceștia au ajuns pînă acolo încît chiar și rufe murdare ale liliputanei armate le dădeau la spălat, bineînțeles pe gratis, la spălătoria cazinoului. Era singurul lucru curat care se petrecea la Monte Carlo...

Sprijinit de Rotschildzi, Blanc a prelungit pînă în oraș căi ferate, a utilat un port, a cumpărat vase de pasageri și iahturi, a ridicat hoteluri și vile. Și spre Monte Carlo au început să se scurgă zeci de mii de amatori de îmbogățire ușoară iar în safeurile cazinoului

stăpînea acțiunile cazinoului anunța regulat și scrupulos cifrele beneficiilor și ale dividendelor. Despre numărul crimelor însă nu spunea nimic. În casa spîzuratului nu-i voie să vorbești de funie. Toată lumea știa că John Pierpont Morgan, care a venit într-un rînd la Monte Carlo cu iahtul lui „Corsarul”, a refuzat să joace la ruletă din cauză că cea mai mare miză (30.000 de franci) i s-a părut a fi prea meschină. „Timpul înseamnă bani, eu n-am timp să pierd și să câștig sume atît de mici” — a declarat plin de înfumurare căpetenia de corsari a Wall-Street-ului. Dar puțini au fost cei care au aflat că într-o cameră de la „Hôtel de Paris” celebra Sarah Bernard a fost la un pas de moarte din cauză că s-a otrăvit după ce a pierdut o sumă enormă.

Uneori, în mica bilă de fildeș se reflectau evenimente care zguduiau întregul glob. Iată o notă din jurnalul lui Rudolph Meyer, un profesor de drept internațional: „Cînd vezi dezmățul aristocrației ruse, care zvîrle bani în dreapta și-n stînga, te cuprinde parcă spaima. Ori Rusia se află în pragul revoluției, ori legile istoriei au încetat să mai acționeze”. Data — 1916. N-a trecut însă mult timp și perspicacele profesor german s-a putut convinge că legile istoriei nu încetaseră să acționeze.

Monte Carlo, 27 iulie 1939. În jurul ruletei se adunase o societate aleasă. Principalii rivali, care conduceau jocul cu o miză mare, erau englezul Winston Churchill și germanul Krupp von Bohlen und Halbach. Norocul era de partea germanului. La un moment dat englezul a pierdut 10.000 de franci, s-a ridicat de la masă și a plecat rostind peste umăr crupierului: — Am să mă întorc, monsieur Auguste ! Poate miine, poate poimîine și neapărat ! Soate mi se scot paguba.

Nu s-a mai întors însă decât după zece ani, în mai 1949 și a câștigat, într-adevăr, trei milioane de franci. — Ce v-am spus, monsieur Auguste — s-a adresat el aceluiași crupier — m-am întors și mi-am scos paguba. E drept că am întîrziat cu zece ani dar întîrziat s-au întîmplat cîte unele și a trebuit să mă ocup de ele. Krupp von Bohlen und Halbach nu era de față, la masa de joc. Se afla în închisoare, ca criminal de război. Cu toate acestea nu socotea probabil că pierduse totul. Nu avem de unde să știm dacă i-a trimis cumva lui monsieur Auguste o misivă cu acest cuprins: „Am să mă întorc, poate miine, poate poimîine și am să-mi scot paguba” — dar cert este că regii de pe Rin îi privesc astăzi de sus pe regii City-ului londonez...

Din nou Monte Carlo și din nou Luna, Hôtel de Paris” poposește un american, fost agent al Biroului Federal de Investigații, acum în serviciul unor persoane particulare. După ce-și lasă valizele în cameră se duce la cazinou. Nu rămîne însă la ruletă, ci intră numaidecît în biroul șefului serviciului secret din Monte Carlo. Se prezintă și fără nici o introducere oferă interlocutorului său zece mii de dolari în schimbul unei liste cu persoanele care au jucat în „camerele separate” ale cazinoului la 11 iunie 1953 și 27 iulie 1954. Zece mii de dolari e o sumă mare dar și riscul e mare. Și birgul nu se încheie.

Abia după cîtva timp s-a știut ce voise să afle americanul din acea listă. Fostul agent al Biroului Federal de Investigații acționase din însărcinarea lui Nixon, care își disputa atunci cu Kennedy demnitatea de președinte al S.U.A. În lupta electorală sînt bune orice mijloace. Partizanii lui Nixon aflaseră că Kennedy vizitase de două ori cazinoul de la Monte Carlo. Vroiau însă să obțină dovezi incontestabile pe care să le poată folosi apoi împotriva adversarului. Cu mult înainte pregătiseră panouri mari pe care scria: „Cum poate fi dată țara pe mîna unui om care-și încredințează soarta ruletei?” Dar panourile cu aceste inscripții n-au mai văzut lumina zilei. La marea ruletă politică, Nixon a fost înfrînt de Kennedy.

Da, în mica bilă de fildeș se ogîndesc de multe ori evenimente, de mare însemnătate pentru întreg globul.

M. Sturua

La masa verde, un închinător al diavolului galben

amănunt interesant: locul unde se afla cazinoul se numea „spelunca”, ceea ce în latinește înseamnă cotlon întunecat, peșteră.

Și Blanc a făcut tot ce i-a stat în putință ca să justifice acest nume. „L-a convins” pe Carol al III-lea, principele Monaco-ului, să desființeze orice impozite pe teritoriul statului lui. Bani n-au miros, i-a spus Blanc principelui și, drept dovadă, a finanțat din câștigurile aduse de ruletă construcția unor biserici în care erau anatimizate jocurile de noroc. Apoi principele a început să fie întreținut în întregime de Blanc și a lăsat această moștenire

au început să intre milioane. Bila de fildeș se rotește amețitor vestind începutul unui secol de aur.

John Pierpont Morgan nu joacă...

Și, într-adevăr, a trecut un secol. În acest timp în sălile de joc ale cazinoului, la fel ca în retorta unui alchimist, se topea piatra filozofală a epocii imperiale. Totul se transformă în aur: lacrimi, sudoare și sînge. Iar aurul, zvîrlit pe postavul verde, întoreea lumii toate lacrimile, sudoarea și sîngele. Societatea care